

JOURNALISTI

13
○
2015

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 5.11.2015

Näpyttäjä

Markus Leikola vastaa
väitteisiin median
nykytilasta.

8

tässä lehdessä

○ Katja Tähjä ja Kaisa Viitanen ja kertovat kirjassaan, mitä karkotetuille tapahtuu. **14**

KUVA: CATA PORTIN

○ YleX:n tuottaja Inari Fernández näki kuvia kuolleista syyrialaislapsista. Kuvat nähtyään hän päätti ryhtyä auttamaan turvapaikanhakijoita kotinurkillaan.

34

○ Aller Median toimitusjohtaja Pauli Aalto-Setälä haluaa luoda työpaikkoja, mutta ilman uusia ansaintamalleja toimittajien palkkoihin ei ole varaa.

16

poimuri

Moni toimittaja on jo julkisesti myöntänyt pelkäävänsä perussuomalaisten ja äärioikeiston kannattajien aggressiivista reagointia puoluetta arvosteleihin juttuihin. Toiset ovat mieluummin pidättäytyneet käsittelemästä aihetta kuin ottaneet vastaan vihatulvan. Naistoimittajia on uhkailtu suoraan muun muassa raiskaamisella ja heidän läheisiään jopa tappamisella.

Toimittaja, tietokirjailija Tuomas Muraja Kanava-lehdessä 7/2015

Tuomas Muraja, toimittaja, kirjoitti

Perussuomalaisista Kanavaan ja Suomen Kuvalehteen asenteellisuudessaan ainutlaatuisen analyysin asiavirheineen. Elitismien airueeksi Muraja oli valinnut viestintävälineet, jotka eivät kansan syvien rivien käsissä kaksisesti kulu. Minä toivoisin, että kovaa työtä tekevä Perussuomalainen duunari ja pienyritystä lukisi tämän Murajan mutinat, mambojambon.

Suomen ulkoasiainministeri Timo Soini blogissaan 25. lokakuuta.

Toimittajien kaksoisroolit lisääntyvät

koko ajan ja aiheuttavat ikäviä eettisiä ongelmia. Sen takia olisi hyvä, että journalistiksi esittäytyvät ja sellaisina tunnetut toimittajat noudattaisivat vapaaehtoisesti *Journalistin ohjeita* myös tehdessään muita julkisia töitä kuin juttuja tiedotusvälineille.

JSN:n puheenjohtaja Risto Uimonen blogissaan JSN:n verkkosivuilla 22. lokakuuta.

Mistä lähtien toimittajalla pitäisi olla ministeriön määrittelemä luottamus. Minulle tärkeää on lukijan luottamus.

Jari Hanska Helsingin Sanomissa 22. lokakuuta.

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 5. 11. 2015

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIIHTEERI/REDAKTIONS-
SEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT/REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Manu Haapalainen 050 379 9108
Marja Honkonen (perhevapaalla)

ULKOASU/LAYOUT
Heli Saarela 050 528 5001

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
YAP tilaajapalvelu 0303 9778
tilaajapalvelu@yap.fi

PAINO/TRUCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
(09) 6122 330, faksi (09) 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi
www.journalisti.fi

KANNEN KUVA: JANI LAUKKANEN

*Journalisti vaalii
laadukasta journalismia,
sananvapautta ja
alan parhaita perinteitä.
Journalisti tarkastelee
kriittisesti media-alaa
ja sen ilmiöitä.*

MARKKU LAPPALAINEN ○ markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Vuohia ja lampaita

”Valitettavasti ministeriössämme ei ole luotamusta sinua kohtaan.” Näillä sanoilla valtiovarainministeriön viestintäjohtaja **Liinu Lehto** perusteli free-lancetoimittaja **Jari Hanskan** hyllyttämistä hallintarekisteriä koskevasta toimittajatilaisuudesta. Ministeriö ryhtyi valikoidaan toimittajia tilaisuuteen, jossa käsiteltiin voimakasta arvostelua kohdannutta hanketta.

Ministeriön linjauksesta ja Lehdon viestistä syntyi asianmukainen kohu, ja lopulta myös tilaisuuden osallistujalista laajennettiin. Hanskan sallittiin tulla mukaan, mutta hän lähti pois, kun ilmeni, ettei tilaisuudessa saa haastatella virkamiehiä.

Lehto pahoitteli ilmaisia, joilla hän tuli perustelleeksi boikottia. Tämä jälkinäytös on sivujuonne koko kärhämässä, jossa on pohjimmiltaan kyse vakavasta asiasta: Voiko viranomainen valita journalistit,

joille se antaa tietoa lainvalmistelusta? Onko olemassa lainvalmistelua, josta ei kaikille voi kertoa?

”Voiko ministeriö linjauksissaan tukeutua omaan tulkintaansa Journalistin ohjeista?”

Valtiovarainministeriö vie vauhdilla eteenpäin kiistanalaiseen hallintarekisteriin liittyvää lainvalmistelua. Viime hallituskaudella hanke pantiin jäihin, ja nyt sitä on valmisteltu vaivihkaisesti, vaikka asiaa ei ole kirjattu hallitusohjelmaan. On perin outoa, että juuri tähän prosessiin liittyen ministeriö haluaa rajata, keille journalisteille se jaa tietoa ja antaa haastatteluja.

Eduskunnan oikeusasiamies ottaa aikanaan kantaa Hanskan tekemään kanteluun, jossa

pyydetään selvitystä, ovatko virkamiehet toimineet tässä tapauksessa lainmukaisesti. Arvioitavaksi tulee myös se, voiko ministeriö linjauksissaan tukeutua omaan tulkintaansa *Journalistin ohjeista*, joihin Lehto on vedonnut perustellessaan ministeriön alkuperäistä ratkaisua.

Journalistin ohjeet määrittelee hyvää journalistista tapaa. Ohjeet eivät ole lakitekstiä, vaan ammattikunnan itsesääntelyn välineitä, joita Julkisen sanan neuvosto tulkitsee sille tehtävien kanteluiden perusteella. Hanskan toimista ei kanteluita ole tehty eikä hän näin ollen myöskään ole saanut JSN:ltä moitteita *Journalistin ohjeiden* rikkomisesta.

Jari Hanskan tapaus ei ole lajissaan ainoa, se vain sattui paljastumaan, kun Hanska ei tyytynyt selityksiin. Eikä kyseessä ole edes lokakuinen yksittäistapaus. Jo elokuussa valtiovarainministeriön johtoryhmä päätti, ettei Hanskalle anneta haastatteluja. Näin meitä jae-taan vuohiin ja lampaisiin.

Lunta tupaani EIT:ltä

EIT antoi 20. lokakuuta päätöksen sananvapausjutussa, jonka juuret juontavat syyskuussa 2006 olleeseen Smash Asem-mielenosoitukseen. EIT katsoi, että Suomen valtio ei toiminut moitittavasti, kun poliisi otti mielenosoituksessa kiinni työtään tehneen *Suomen Kuvalehden* valokuvaajan **Markus Pentikäisen** ja piti häntä poliisivankilassa 18 tuntia.

Ratkaisu on ongelmallinen. Se heikentää journalistien mahdollisuuksia tehdä työtä mielen-

osoituksissa ja muissa kriisitilanteissa. Yhtä lailla se vaarantaa yleisön oikeuden saada tarkkaa ja ajantasaista tietoa tapahtumapaikoilta.

EIT totesi, että tapauksesta ei voi tehdä yleisiä linjauksia. Asiaa ei kuitenkaan voi jättää tähän: viranomaiset eivät omilla toimillaan saa vastaisuudessa estää journalisteja harjoittamasta ammattiaan eri tilanteissa. Työvälineet ja pressikortti eivät tässä tapauksessa riittäneet näytöksi, että Pentikäinen teki työtään.

KASVO

MANU TUPPURAINEN

● 42-vuotias helsinkiläinen freelancetoimittaja ja kuntosaliryttäjä.

● Personal trainer. Suorittanut viestinnän perustutkinnon (amk). Työskennellyt Ilta-Sanomissa, Tarinatalo Oy:ssä, Iltalehdessä, Länsi-Savossa ja Itä-Savossa. Erikoistunut autoihin ja liikunta-aiheisiin. Irtisanoutui vapaaehtoisesti Sano-
man yt-neuvotteluissa.

● Harrastaa triathlonia haastaakseen itseään eli kilpailee kuntosarjoissa.

Toimittajasta teräsmieheksi

Autotoimittaja Manu Tuppurainen jäi koukkuun triathloniin ja loikkasi kuntosaliryttäjäksi.

PASI KIVIOJA, TEKSTI • TEEMU KUUSIMURTO, KUVA

Tammikuussa 2014 *Ilta-Sanomien* autotoimittaja **Manu Tuppurainen** nousi kotonaan sängystä puolenyön aikaan, kun se iski ilman ennakkovaroituksia.

”Päätä särki niin, että luulin sen räjähtävän. Se oli erilainen päänsärky kuin ennen, mutta otin Buranaa ja menin nukkumaan.”

Seuraavana päivänä hän teki 12-tuntisen työpäivän. Jokainen liike vihloi päätä, mutta lääkäriin hän suomalainen mies ei hevillä mene. Kun särky ei hellittänyt, Tuppurainen hakeutui lopulta vastaanotolle. Tutkimuksissa selvisi, että kyse ei ollut migreenistä vaan aivoverenvuodosta.

Tuppuraisella oli tuuria, sillä vuoto tyrehtyi itsestään ilman leikkausta ja hän toipui nopeasti.

”Olin jo ennen sitä päättänyt mennä personal trainer -koulutukseen, mutta se pysähdys oli käännekohta uravalintojeni ja myös triathlon-harrastuksen kannalta. Kerranhan täällä vain eletään. Omasta elämästä pitää tehdä sellainen kuin itse haluaa.”

PERSONAL TRAINER -kurssi kesti kymmenen kuukautta. Tuppurainen sai alan kansainvälisen standardin mukaisen pätevyyden. Monipuolisesta liikunnasta kiinnostunut mies aloitti myös triathlonin treenaamiseen reilu vuosi sitten ja jäi nopeasti koukkuun.

Teräsmieslajiksi kutsuttu triathlon sisältää uintia, pyöräilyä ja juoksua. Kaikkia osaluueita on treenattava erikseen ja yhdessä, jotta hermosto oppii mukaan liikkeen muutokseen.

Harjoitukset kestävät kaksi ja puoli tuntia kerrallaan viisi kuusi kertaa viikossa.

”Minulle juoksu on näistä pahin, varsinkin

kin kun se tulee kisoissa viimeisenä lajina. Minulla ei ole aiempaa juoksijataustaa”, Tuppurainen sanoo.

”Olen iloinen, jos ratkaisuni säästi jonkun toisen työpaikan.”

KUN SANOMA KÄYNNISTI yt-neuvottelut tänä syksynä, Tuppurainen päätti toteuttaa mielessään jo kuukausia kyteneen haaveen kuntosaliryttäjäydestä. Hän irtisanoutui *Ilta-Sanomista* vapaaehtoisesti ja perusti oman firman – Manun Maito&Happo Oy:n.

”Haluan tehdä asiat omalla tavallani enkä olla kenestäkään riippuvainen. Ehkä irtisanoutumisen taustalla oli kyllästymistäkin, mutta minulla ei ole *IS:sta* pahaa sanottavaa työnantajana. Olen iloinen, jos ratkaisuni säästi jonkun toisen työpaikan.”

Tuppurainen alkaa pyörittää franchising-ryttäjäinä Helsingin Vuosaaren vuodenvaihteessa avautuvaa 1000 neliön kuntokeskusta. Aloittelevan ryttäjän taloudellinen riski on suuri, mutta mies vaikuttaa määrätietoiselta ja luottavaiselta, ettei homma mene maitohapoille heti alkuunsa.

Toimittajan työtä hän jatkaa freelancerina erillisellä toiminimellä. Liikunta- ja autoaiheet ovat yhä hänen erikoisalaansa journalistina.

Ensi kesälle Tuppuraisella on jo kova tavoite: triathlonin täysmatka. Se pitää sisällään 3,8 kilometriä uintia, 180 kilometriä pyöräilyä ja 42,2 kilometriä juoksua. 226 yksinäistä kilometriä. ●

LISÄÄ SANOMAN YT:STÄ SIVULLA 28.

NÄIN KYSELY TEHTIIN

● Journalisti kysyi loka-kuussa signeeraamattomista jutuista. Kyselyyn vastasivat Yle, MTV, Ilta-lehti, Aamulehti, Turun Sanomat, Kaleva, Ilkka ja Karjalainen.

● Kyselyyn eivät vastanneet HS, IS, Keski-Suomalainen, Savon Sanomat, Etelä-Suomen Sanomat, Satakunnan Kansa ja Lapin Kansa.

Nimet esiin. Päätoimittaja Kyösti Karvonen sanoo, että Kalevassa nimen jättäminen pois jutusta on hieman yleistynyt. Vasemmalta oikealle: Henrik Ahola, Arja Harju, Kyösti Karvonen ja Vesa Kärki.

Toimittajien nimet halutaan pitää näkyvissä

JANNE SALOMAA, TEKSTI • VESA RANTA, KUVA

Juttujen jättäminen signeeraamatta toimittajien suojelemiseksi ei ole yleistynyt – eikä sen pidäkään yleistyä, sanovat päätoimittajat.

Maahanmuutto, rasismi ja järjestäytynyt rikollisuus – kuluneen syksyn aikana on uutisoitu paljon aiheista, joista kirjoittavat toimittajat joutuvat välillä mustamaalauksen tai uhkailun kohteeksi. Juttujen julkaisu anonyymeinä toimittajien suojelemiseksi ei silti ole yleistynyt.

Vain *Kalevan* **Kyösti Karvonen** kertoo, että juttujen julkaisu ilman kirjoittajan nimeä on hieman yleistynyt. Karvonen sanoo, että aiheen arkaluontoisuuden takia signeeraus jätetään pois ”ainakin kuukausittain”.

Kaikki vastaajat korostavat, että juttujen anonyymiyden toimittajien suojelemiseksi on harvinaisen poikkeuskäytäntö. *Karjalaisen* **Pasi Koivumaa** sanoo, ettei muista kuluvalta vuodelta yhtäkään tästä syystä nimettömäksi jätettyä

juttua. *Turun Sanomissa* tapauksia on ollut vain yksi, muistelee päätoimittaja **Kari Vainio**.

”Toimitusta on kuitenkin ohjeistettu, että maahanmuuttokeskustelun koventuessa on mahdollista erikoistapauksissa jättää nimi pois”, Vainio sanoo.

JUTTUJA JÄTETÄÄN signeeraamatta myös muista syistä kuin arkaluontoisuuden takia. Sanomalehdissä lyhyet uutiset, ”ykköset”, on perinteisesti julkaistu pelkästään lehden nimissä. Sähköisessä mediassa yksi peruste anonyymiydelle on se, että verkkojuttu perustuu toisen toimittajan tv- tai radiojuttuun.

Moni vastaaja kertoo, että nimettömien juttujen osuutta on pyritty vähentämään, oli peruste mahdolliselle anonyymiydelle mikä hyvänsä.

”Lukijapalaute on ollut selvä: kirjoittajan pitää olla selvillä ja tavoitettavissa, oli kyse sitten sähköuutisesta, viihdeaiheesta tai rikosjutusta”, *Ilta-lehden* kakkospäätoimittaja **Petri Hakala** sanoo.

Useimpien vastaajien mukaan

toimittajien mustamaalaus verkossa on yleistynyt kuluneen vuoden aikana, etenkin maahanmuuttopolitiikkaan liittyvistä aiheista. Vakavat uhkaukset ovat kuitenkin yhä harvinaisia. *Kalevan* Kyösti Karvonen kertoo, että poliisi on arvioinut toimituksen pyynnöstä joitakin uhkauksia ja todennut niiden vaarallisuusasteen matalaksi.

PÄÄTOIMITTAJAT EIVÄT innostu ajatuksesta, että juttuja pitäisi julkaisa nykyistä useammin anonyymeinä, jotteivät toimittajat joutuisi mustamaalauksen kohteiksi. Vastaajat eivät myöskään usko, että nimettömyyden yleistymisen vaihtaisi juttujen sisältöön.

”Ilkassa ei ole jäänyt juttuja kirjoittamatta siksi, ettei niitä voisi omalla nimellään kirjoittaa”, sanoo päätoimittaja **Satu Takala**.

Moni päätoimittaja toteaa, että anonyymiyden yleistymisen olisi vastoin avoimuuden ja läpinäkyvyyden periaatteita.

”Vaikka uhkailu lisääntyisikin, niin pelottelun edessä ei saa antautua ja tinkiä journalistisista peri-

aatteista. Silloinhan uhkailu saavuttaisi ainakin osin tavoitteensa”, *Karjalaisen* Pasi Koivumaa pohtii.

Turun Sanomien Kari Vainion mielestä kirjoittajan nimi verkkojuttun lopussa siistii kommentointia.

”Keskustelupalstoilla on paljon helpompi haukkua juttua, kun ei tiedä sen tekijää”, Vainio sanoo.

Mahdollisuus anonyymiyteen poikkeustilanteissa on vastaajista kuitenkin tärkeää.

”Jättämällä kirjoittajan nimi pois voidaan joskus suojella myös lähteitä, jotta jäljille ei päästäisi kirjoittajan nimen kautta”, *Kalevan* Kyösti Karvonen kertoo.

”Sananvapauden kannalta on tärkeää, että arkaluontoistakin asiaa koskeva juttu voidaan julkaista tarvittaessa myös anonyyminä, jos vaihtoehtona on jutun jääminen julkaisematta”, sanoo Ylen uutis- ja ajankohtaistoiminnan sisältöpäällikkö **Juha Vuohelainen**.

Päätoimittaja **Atte Jääskeläisen** pyynnöstä vastannut Vuohelainen korostaa kuitenkin, että Yle on vähentänyt signeeraamattomien verkkojuttujen osuutta. ●

JOHANNA VEHKOO
painokoneetseis@gmail.com
KIRJOITTAJA ON TOIMITTAJA,
TIETOKIRJAILIJA, KOULUTTAJA JA
STARTUP-YRITTÄJÄ.

Kuka tappoi konsensuksen?

Kun asuin Englannissa ja sittemmin Yhdysvalloissa, yleinen käsitys Suomesta oli tämä: Rauhallinen, hivenen tylsä maa, joka ei juuri esiinny uutisissa, koska kansalaiset ovat niin julmetun sivistyneitä, etteivät rettelöi. Ja teillähän on maailman parhaat koulut!

Suurta hupiani oli kuvailla britteille ja amerikkalaisille Suomen sateenkaarihallituksia, joissa oli mukana vasemmisto ja oikeisto. Se herätti aina valtavaa hämmästyystä ja kademieltä. Brittien parlamentissa huudettiin päät punaisina, ja kaikkihan sen tietävät, miten polarisoitunutta Yhdysvaltain politiikka on.

Toisin on nyt. Emme ole enää tylsänlauhkeita sovittelijoita. Pois se meistä! Olisko kellään tulta tähän polttopulloon?

Samoin kuin yllämainituissa maissa, nyt myös Suomessa kasvava osa kansasta ei suostu uskomaan, mitä ”liberaali” media uutisoi. Osan mielestä kaikki toimittajat ovat punavihreitä (vaikka tutkimustiedon mukaan toimittajakunnassa ainakin päällikköportaan suosikkipuolue on kokoomus). Ihmiset vetäytyvät omiin kaikukammioihinsa.

KONSENSUS-SUOMESSA journalismi oli myötäkarvaista ja hivenen tylsää. Raivo-Suomessa toimittajat alkavat pikkuhiljaa heräillä.

Puolustusministeri **Jussi Niinistö** (ps.) uhkasi kävellä ulos suorasta tv-lähetyksestä, kun toimittaja kehasti kysyä häneltä puolustusministerin tontille kuuluvista asioista.

Toimittajat *Vihreässä Langassa*, *Iltalehdessä* ja *Talouselämässä* kertoivat, miten monta faktavirhettä **Juha Sipilän** (kesk.) televisiopuhe

sisälsi. (Monta!)

Eduskunnan puhemies **Maria Lohela** (ps.) moitti mediaa inhoitavan Suomi-kuvan lietsomisesta.

Valtiovarainministeriön viestintäjohtaja ylensi itsensä Julkisen sanan neuvoston asemaan ja päätti, että **Jari Hanska** on rikkonut *Journalistin ohjeita*.

Vallanpitäjien moitteet kertovat usein siitä, että hommat on tehty.

MEDIA EI TAPPANUT konsensus-Suomea. Sen tekivät poliitikot ja äänestäjät. Sen teki sama aika, joka tuhosi sanomalehtien bisnesmallin.

Perussuomalaisten nousu tuli toimittajakunnalle yllätyksenä, ja siltä on kestänyt kauan löytää tapoja käsitellä uudenlaista puoluetta. On pelätty puhua sen sisällä vaikuttavasta ulkomaalaisvihasta. Moni toimittaja ei uskalla kirjoittaa maahanmuutosta uhkailun ja nettivihan pelossa. (Eikä seksuaalivähemmistöistä. Tai ruotsin kielestä.)

Konsensus-Suomea tulee vielä monta kertaa ikävä, mutta on sen katoamisessa hyviäkin puolia. Toimittajat alkavat ymmärtää, että demokratian vastaisia voimia ei pidä päästää helpolla. Rasismia tulee kutsua sen oikealla nimellä, vaikka pääministeri kuinka muuta toivoisi. Keinot löytyvät ikivanhasta työkalulaatikosta: kriittisyys, kyseenalaistaminen ja faktojen tarkistaminen.

VIIME AIKONA on käynyt ilmi, että poliittisia päätöksiä tehdään yhä enemmän mutun ja ideologian pohjalta, ei niinkään faktatiedon. Hallitus on haluton kuulemaan asiantuntijoita ja uskomaan tutkimustietoa.

Jää toimittajien tehtäväksi kaivaa esiin niin faktat kuin kuvitelmat päätösten takaa. ●

Ripityksen hetki

Markus Leikola tuntee median, politiikan, kirjallisuuden, yritysviestinnän ja suunnilleen kaikki, jotka niiden nimissä jotain kirjoittavat. Siksi hän on oikea ihminen kertomaan, ovatko maailma ja media oikeilla raiteilla.

NOORA MATTILA, TEKSTI • JANI LAUKKANEN, KUVAT

Markus Leikolan yleisin Facebook-päivitys sisältää ilmauksen ”näpynäpy”. Helsingin Maunulas-
sa notkuvien kirjajhylyjen keskellä läppäri laulaa usein pitkälle yöhön.

Näpynäpyn aikana syntyy kolumneja ja radio-ohjelman käsikirjoituksia, raportteja ja runoja. Näytelmiä, uusimpana Suuri ja mahtava -niminen Venäjä-satiiri sekä sen kirjaversio. Ja Facebook-päivityksiä.

Leikola puhuukin kauniisti, kirjallisin ja historiallisin viittauksin ja kielikuvin. Vaikka nyt on kyse niinkin runottomasta aiheesta kuin mediasta.

Pyysimme Markus Leikolaa vastamaan seitsemään kriittiseen väitteeseen median nykytilasta.

Leikolaa siksi, että hän on toimittajan, esimiehen, tuottajan, yrittäjän, konsultin, kolumnistin ja kirjailijan kokemuksellaan eräänlainen painetun sanan renessanssi-ihminen ja isähahmo. Hän vaikuttaa tuntevan suunnilleen kaikki, joilla on joskus ollut kynä kädessä. Hän elää kirjallisuuden, journalismin ja yrittäjäviestinnän liepeillä, siis keskellä.

Kriittiseen tarkasteluun taas on aihetta nyt, kun Suomessa vallitsee poikkeuksellinen, synkeä ilmapiiri. Hallitus syöksyy kintaat ojossa kohti huomattavaa yhteiskuntareformia. Melko kokematon pääministeri haluaa esiintyä vahvana johtajana ja lukee messupuheen Ylen iltalähetyksessä.

Samaan aikaan Euroopan porteilla on maailman pahin pakolaiskriisi sitten toisen maailmansodan. Sitä koskevat faktat vaihtuvat mielipiteisiin ja mielipiteet poteroituvat. Mölyävän vähemmistön äänet kokoaa *MV-lehti*, semijournalistinen julkaisu, joka ei väitäkään noudattavansa *Journalistin ohjeita*.

Historiallisia käänteitä käsittelee vähenevä media, toimitukset joista on kadonnut vuoden 2008 jälkeen noin 1300 työpaikkaa. Loppua yt-uutisille ei näy, ja akateeminen työttömyys on huippulukemissaan.

Viestimien on valittava roolinsa ja puolustettava paikkaansa. Vaan kenen asiaa klikkiriippuvainen media palvelee?

Mediatalojen talousvaikeudet alkoivat suunnilleen samaan aikaan kuin perussuomalaisten nousu ensin kohti jytkyä ja

99

Kun mediatalojen yt-neuvottelut alkoivat, ne olivat varmaankin aitoa toiminnan tehostamista.

Verkko tulvi tietoa. ”Joskus ihmettelen, miksi toimittajat sanovat olevansa niin kiireisiä. Minun aikamani toimituksissa oli valtavan hienot tietopalvelut ja leikekirjastot, mutta se ei ole mitään verrattuna siihen, että voi laajakaistalla hakea tietoa saman tien kaikkialta maailmasta.”

sitten hallituspaikkaa. Kaksi rinnakkaista kehityskulkua, joita ei onnistuttu täysin ennustamaan.

Mitä seuraavaksi tapahtuu? Mitä nykytilanteesta on opittavissa?

Kerro meille, Markus Leikola.

Väite 1: median huono taloustilanne vaikuttaa journalismin laatuun.

Leikola: ”Kun mediatalojen yt-neuvottelut alkoivat, ne olivat varmaankin aitoa toiminnan tehostamista. Nyt ollaan kuitenkin siirtymässä vähennyksiin, jotka vaikuttavat laatuun. Menevät sekä kaura että hukkakaura.

Tutkivalle journalismille tarvittaisiin ehdottomasti säätiöiden tukea, joka muistuttaisi muun kulttuurin rahoitusta.

Lisäksi minua huolestuttaa STT:n tulevaisuus. STT ei ole halunnut vastaanottaa valtion rahaa ollakseen riippumaton, vaan rahoitus on ollut tilaajista ja omistajista kiinni. Nyt kehitys näyttää erittäin huonolta, eikä sen päässä ole mitään hyvää. Vahva uutistoimisto on äärettömän tärkeä kansallisen kulttuurin kannalta.

Politiikan journalismissa olisi tärkeää miettiä, mitä priorisoidaan, kun erikoistuneiden toimittajien joukko on pieni.

Uutisia on kolmenlaisia: tapahtumia, jotka ovat etukäteen tiedossa, yllättäviä äkillisiä uutisia sekä selvityksiä, jotka perustuvat tutkimustyöhön ja ilmiöiden yhdistelyyn.

Ensimmäinen laji, aikataulujournalismi, vie liikaa aikaa asioiden tutkimiselta.

Siksi keväällä vallitsi yksituumaisuus siitä, että Suomen taloudellinen tila on erittäin heikko. Medialla ei ollut aikaa kaivaa vaihtoehtoisia näkemyksiä valtiovarainministeriön tarjoamalle tilannekuvalle, koska toimittajat juoksivat vaalitalaisuudesta toiseen. Tarvitsee vain katsoa, millainen joukko oli eduskunnan lisärakennuksessa odottamassa, nouseeko valkoinen vai musta savu. Kaikki mikrofoniin pitelijät olivat poissa taustatyön tekemisestä.

Vasta kesällä näkemys monipuolistui, ja nyt talouden tilannekuva on moniarvoinen.”

Väite 2: Media ei ole haastanut Sipilää ja hallitusta riittävästi.

”Juha Sipilää (kesk.) ihailtiin ennen vaaleja, ja kuva hänestä keskustapuolueen messiasahmona tarttui toimittajiinkin. Yritysjohtajan kokemus on varmasti hyödyksi, mutta sitä suuremmalla syyllä hallituksen amatöörimäisyys hämähäyttää. Luulisi, että päättäjät 2010-luvulla jo tuntevat talouden toiminnan ja ymmärtävät, millä keinoilla päämääriin päästään. Jos sunnuntailisiä ja ylityökorvauksia leikataan pieneltä osalta palkan-saajia, se ei nosta kilpailukykyä tai lisää palveluvientä.

Yltä oli varmaankin huolella harkittu

teko esittää pääministerin puhe iltälähettyksessä. Sipilältä se oli tietoinen riski. Toimittajat ovat valittaneet, ettei pääministeri altista itseään kysymyksille. Sen jälkeen hän on ainakin joutunut riepotehtavaksi.

Tässä hallituksessa on tiettyjä erityispiirteitä. Siinä on ensimmäistä kertaa mukana Perussuomalaiset, puolue joka ei ole koskaan kokenut hallitusvaltaa. Populistipuolueilla on taipumus luvata mahdottomia. Siitä johtuu myös perussuomalaisten kannatuksen lasku: puolueeseen ovat kohdistuneet epärealistiset odotukset.

Myös pääministeri on politiikassa varsin kokematon. Silti hänellä on hirveä tarve saada aikaiseksi, erottaudua edellisestä hallituksesta joka tuli tunnetuksi päättämättömyydestään.

Ei kuitenkaan riitä, että tehdään vain jotakin, mikä näyttää tehokkaalta. Kilpailukyyn parantamiseksi hallitus on vasta laatinut koko joukon aloitteita, jotka on tyrmätty. Se on yrittänyt antaa ymmärtää, että vastuu oikeudenmukaisuudesta ei kuuluisikaan parlamentaarisesti valitulle hallitukselle vaan ay-liikkeelle. Osittain käsitys on mennyt läpikin. Siten hallitus on onnistunut suuttuttamaan koko joukon sellaisia tahoja, joiden luottamus Suomen päätöksentekokykyyn on avainasemassa.

Medialla on tapana yksinkertaistaa kuvaa ammattijärjestöis-

tä siten, että **Lauri Lyly** ja **Jyri Häkämies** edustavat monimutkaista järjestelmää. Onneksi niillä parilla miljoonalla kansalaisella, jotka kuuluvat työmarkkinajärjestöihin, on monia kanavia saada tietoa.”

Väite 3: Media pelkää olemassaolonsa puolesta eikä siksi uskalla ärsyttää lukijoita.

”Koko median liiketoimintamalli on muuttunut aivan päinvastaiseksi. Ennen vuosikertatilajalle myytiin kymmenentuhatta artikkelia jostakin aiheesta sikana säkissä, ja aina jäi plussalle. Netissä kuluttajat sekä tuottavat sisältöä että jakavat sitä, ja media saa rahansa jälkikäteen suosion mukaan.

Mediatilat valittavat, että Google ja Facebook vievät mainosrahat, mutta enpä tiedä yhtäkään taloa, joka olisi kieltänyt sisältönsä jakamisen, kun jaa-nappeja ilmaiseksi on saanut. Toisin sanoen kaikki ovat antaneet periksi sille, että kuluttajat tekevät entistä enemmän päätöksiä.

Olisi hienoa olla ainoa joka tietää, mitä pitäisi tehdä toisin. Maksumuurikeilut ovat olleet suhteellisen onnistuneita. Nykyisellä liiketoimintamallilla kyllä pääsee eteenpäin, mutta pitköspuita suon yli. Harha-askeliin on vähemmän varaa.

En ole huomannut, että kuluttajien päätösvalta olisi vaikuttanut sisältöihin esimerkiksi maahanmuuttoasioissa, sillä yleisön mielipiteet jakautuvat selvästi. Nyt kaikki näkemykset tulevat esiin, kaikki äänet saavat rajattomasti tilaa. Median kansanvalistuksellinen tehtävä on häviämässä.

Tavallisesti sanotaan, että liiketoimintamalli johtaa pelkkään ’katso kuvat’ -journalismiin, mutta uskon, että siinä on mahdollisuuksia, joita ei ole vielä edes ajateltu. Voi olla esimerkiksi, että Suomessa aletaan julkaista monikielisiä hybridejä, jolloin levikki voi olla suurempi.”

Väite 4: Ihmiset hakevat MV-lehdestä jotain, mitä perinteisestä mediasta ei saa.

”MV-lehteä pitäisi jonkun tutkijan tarkastella enemmän. MV-lehden totuuskäsitys saattaa edustaa median uutta vaihetta. Vuodesta 1995 vuoteen 2005 internet imitoi perinteistä mediaa, jolloin media ei pitänyt sitä uhkana taloudelle. Vuoden 2005 jälkeen alkoi personoidun median aika, Googlen ja sosiaalisen median valta-

Kriisistä eteenpäin. Markus Leikola oli toimittajana kaksitoista vuotta. ”Ajauduin ammatilliseen kriisiin, koska minusta tuntui, että journalismi on omalla tavallaan mahdotonta. Uutistoimittajana asiat pitää kärjistää yksinkertaisiksi totuuksiksi, mutta mitä paremmin tekee työnsä, sitä vaikeampaa se on. Fiktiossa pystyy konstruoimalla valottamaan asioita yhtä aikaa monesta kulmasta.”

kausi, jolloin jokainen palvelu on käyttäjälle räätälöity.

Vuonna 2015 meillä on *MV-lehti*, joka on non-mediaa, antimediaa. En edes halua käyttää sanaa hömpä. Se ei yritäkään väittää, että kaikki jutut ovat totta, enkä usko että sillä on aikomusta sitoutua JSN:n periaatteisiin.

Osa lukijoista varmasti tajuaa, että jutut eivät ole totta, mutta on huolestuttavaa, jos jotkut lukevat *MV-lehteä* totena.

Sillä on kuitenkin niin lojaali lukijakunta, että siitä moni lehti voi vain unelmoida.

Mitä tulee perussuomalaisiin, perin-

teinen media on antanut jumalattomasti palstatilaa heille ja heidän sanomalleen. Kukaan ei enää sano, ettei maahanmuutosta saa keskustella.

Sitä pitäisi varoa, ettei ihmisiä kutsuta rasisteiksi ilman perusteita. Tiedän maahanmuuttoon kriittisesti suhtautuvia ihmisiä, joita välitön leimaaminen ärsyttää. Tosiasiassa mielipiteissä on pitkä akseli.

Jos tilanne nyt johtaa siihen, että pikkulapsi hiekkalaatikolla kutsuu eriväristä raiskaajaksi, olemme vakavan rasismin edessä. Rasismin vastaiselta työltä ei kannata syödä pohjaa virheellisellä tai epätarkalla kielenkäytöllä.”

Kun perussuomalaiset pärjäsivätkin, median kirjoittelussa oli aluksi jotakin anteeksipyytelevää. Perussuomalaiset johtivat poliittisen agendan asettelua pari seuraavaa vuotta, ja Soini pääsi melko vähällä.

Väite 5: *Perussuomalaisille sopii, että media kirjoittaa turvapaikanhakijoista samaan aikaan, kun hallitus tekee epäsuosittuja päätöksiä.*

"Välimeri, Mare Nostrum, on muuttanut yhteisestä merestä erottavaksi mereksi. Pakolaistilanne ei ole pelkkää hallituksen propagandaa vaan Suomen ja koko Euroopan isoin poliittinen kysymys, joka vaikuttaa pitkälle tulevaisuuteen. Ihmettelen lähinnä, miksi jokin puolue haluaa kerätä pisteitä muistuttamalla, että se varoitti pakolaisista. Puolueen tulisi kerätä laakereita sillä, mitä se aikoo tehdä. Varsinkin, kun perussuomalaisilla on Suomen ulkopoliittikan parlamentaarinen ykköspaikka. **Timo Soinin** yksi keskeinen tavoite oli päästä ulkoministeriksi, mutta näytöt ovat tähän mennessä olleet vähäisiä.

Samaan aikaan olen valmis sanomaan, että puoluejohtajista Soini on ulkoministeriksi ammattitaitoisimmasta päästä. Hänen uusimmasta kirjastaan paistaa läpi kaipuu saada tehdä ulkopoliitiikkaa vertaistensa kanssa. Kotimaan persut ovat rasite, jota pitää raahata perässä."

Väite 6: *Media ei osaa vaatia Soinilta näyttöjä ja johtajuutta.*

"Soini otettiin ensimmäisen kerran vakavasti vasta vuoden 2009 eurovaalien alla. Kun perussuomalaiset pärjäsivätkin, median kirjoittelussa oli aluksi jotakin anteeksipyytelevää. Perussuomalaiset johtivat poliittisen agendan asettelua pari seuraavaa vuotta, ja Soini pääsi melko vähällä.

Vuonna 2011 alkaneen vaalikauden puolivälissä Soinin kohtelu normalisoitui. Nykyään se muistuttaa muihin puoluejohtajiin kohdistuvaa painetta, vaikkakin hänellä on erityisvastuu pitää

puoluekenttä ja **Teuvo Hakkaraisen** tapaiset 'hassut keissit' kurissa."

Väite 7: *Media on antanut liikaa näkyvyyttä rasisteille ja esittänyt heidät maahanmuuttajien puolustajien tasapainoisena vastavoimana.*

"Rasisteista tulee raportoida oikeassa mittasuhteessa ja oikealla nimellä. Ei riitä, että todetaan fanaattisen ryhmän olevan pieni. Se on äänekäs ja pyrkii kasvattamaan vaikutusvaltaansa.

Suomi on sitoutunut kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin. Täytyy olla todella tarkkana, jotta ei leimata ihmisoikeuksien noudattamista ääripääksi vain sen takia, että joidenkin mielestä sopimukset ovat hanurista.

Keskustelulle on tyypillistä, että ihmiset lukkiutuvat käsityksiinsä. Sitä taas edesauttaa ihmisten näkeminen yhtenä massana. Pakolaisista puhutaan kuin lapsista, heidän ylitseen. Toisaalta niin puhutaan usein suomalaisista vanhukstakin.

En jaksanut katsoa *Ajankohtaisen kakko-* sen pakolaisilta, koska arvelin, että siinä olisi sama vanha asetelma, joka ei tuo mitään uutta. Kaikille mahdollisille tahoille annetaan samanvertainen suunvuoro.

Jokaiselta suomalaiselta voisi saman tien kysyä, mitä hyötyä hänestä on Suomelle. Oli myös *A2:lta* melkoinen floppi syöttää syyrialaisperheelle puuroa Oulussa pidetyn protestin vuoksi. Pakolaiset ovat heterogeeninen joukko. Heitä yhdistää se, että heitä on vainottu ja he haluavat elää rauhassa.

Tilanteita tulee vielä ja nykyisistä virheistä opitaan. Paljon on kiinni siitä, että toimittajat ja kaikki muutkin solmivat henkilökohtaisia kontakteja.

Sillä aikaa suosittelem kaikkille yhden

maailman parhaimman irakilaiskirjailijan **Hassan Blasimin** novellikokoelmaa *Irakin purkkajeesus*. Se osoittaa, että kun olot ovat todella kaoottiset, ei ole muuta keinoa kuin hervoton musta huumori. Huumoria tässä kaipaisi." ●

MARKUS LEIKOLA, 55

● Kirjailija, konsultti ja kolumnisti. Asuu Helsingissä enimmäkseen yksin, osan aikaa 18-vuotiaan tyttärensä kanssa.

● Aloitti toimittajan työt vuonna 1984 ja työskenteli Ylen ja Talouselämän toimittajana sekä Iltalehdessä talouden, politiikan ja ulkomaiden toimituspäällikkönä.

● Viimeinen pesti Ylessä päättyi vuonna 1996, kun Leikola haki uutta kanavalupaa Harri Saukomaan ja Liisa Akimofin kanssa.

● Kanavakisan jälkeen perusti A4-tuotantoyhtiön, joka tuotti ensimmäisten joukossa julkaisuja kaikkiin välineisiin.

● Vuonna 2003 ryhtyi konsultiksi. Työskenteli Markkinointiviestinnän toimistojen liiton toimitusjohtajana 2006–2010.

● Vuodesta 2010 lähtien enimmäkseen vapaana kirjailijana. Leikola on julkaissut runoja, novelleja ja kaksi näytelmää. Kirjoittaa kolumneja Apuun ja toimittaa Leikola ja Lähde -radio-ohjelmaa yhdessä Jussi Lähteen kanssa.

Ääni karkotetuille

Valokuvaaja Katja Tähjä ja toimittaja Kaisa Viitanen päättivät selvittää, mitä tapahtuu EU-maiden karkottamille siirtolaisille.

JANNE SALOMAA, TEKSTI • CATA PORTIN, KUVA

Näkymättömien tekeminen näkyviksi. Se oli toimittaja **Kaisa Viitanen** ja valokuvaaja **Katja Tähjän** ajatuksena vuonna 2010 julkaisutussa *Paperittomat*-kirjassa. Siinä he kertoivat 21 ilman oleskelulupaa elävän siirtolaisen tai heidän perheensä tarinan.

Tehdessään *Paperittomia* työpari sai kirjaidean vieläkin näkymättömästä aiheesta: siitä, mitä tapahtuu EU-maiden karkottamille siirtolaisille.

"Heistä ei oikein kukaan tiedä. Kansalaisjärjestöjen yhteys katkeaa palautukseen, ja poliisien vastuu loppuu lentokentälle", Viitanen kertoo.

Siksi suomalaisjournalistien ei ollut helppoa löytää haastateltavia ensi syksynä ilmestyvään *Karkotetut*-kirjaan. *Paperittomia* tehdessä tulleet kontaktit kuitenkin auttoivat, ja nyt kaksikolla on koossa 13 tarinaa karkotuksista.

Työpari seuraa tarkasti uutisia EU-maiden mahdollisista pikakäännytyksistä.

"Jos pikakäännytyksiä tehdään, kirjaan saattaa tulla vielä tarina sellaisesta", Tähjä sanoo.

KARKOTETTUJEN TEKO alkoi vuonna 2012 Irakista. Viitanen ja Tähjä tapasivat Ruotsin karkottaman kuusiheikkisen perheen.

"Kolme lapsista oli syntynyt Ruotsissa, ja isä työskenteli leipurina. He eivät saaneet turvapaikkaa. Yhtenä iltana poliisi rynnäköi sisään ja pakotti perheen mukaansa", Tähjä kertoo.

"Siirtolaisia on helppo demonisoida mediassa.

Toimittaja Kaisa Viitanen

Karkotettujen tekijät ovat käyneet myös Turkissa, Kosovossa, Ugandassa, Ghanassa ja Filippiineillä. Viitanen ja Tähjä haluavat näyttää, että karkotetut ovat samantyyppisiä kuin Euroopassa syntyneet. He ovat käyneet töissä, maksaneet veroja ja soveltaneet pohjoismaisia lastenkasvatusmalleja.

"Siirtolaisia on helppo demonisoida mediassa, mutta kun antaa heidän itse jakaa arkeaan lukijalle, samaistuminen on helpompaa", Viitanen sanoo.

"Moni saattaa luulla, että karkotetut ovat jopa rikollisia. Näinhän ei ole. He eivät vain sopineet Euroopan maiden järkeviin lupakategorioihin", Tähjä lisää.

Esimerkkinä he mainitsevat nuoren ghanalaisen naisen, joka saapui vuonna

2005 Suomeen opiskelemaan.

"Hänen oleskelulupansa perustui opiskeluun. Nainen sai kuitenkin neljä lasta, ja opinnot eivät edenneet riittävän nopeasti. Niinpä Suomi karkotti hänet ja hänen Suomessa syntyneet lapsensa Ghanaan vuosi sitten. Vanhin lapsista oli seitsemän", Viitanen kertoo.

VIITANEN JA TÄHJÄ haluaisivat myös turvapaikanhakijoista kertovissa uutisissa kuulla useammin tulijoiden ääntä. Omasa työssään he pyrkivät selvittämään siirtolaisten liikkeen syitä ja seurauksia.

"Siihen tarvitaan yksilöiden kokemuksia", Viitanen sanoo.

Työparin mielestä julkisuudessa pohditaan liikaa viranomaisten ja maahanmuuton vastustajien asettamaa kysymystä: onko meillä varaa ottaa vastaan kaikki EU:hun saapuneet ihmiset?

Parempi kysymys olisi: onko meillä varaa karkottaa iso osa tänne haluavista?

Palkittu datajournalismisivu Migrants' Files on laskenut, että karkotukset ovat maksaneet 2000-luvulla 32 Euroopan maalle yhteensä ainakin 11,3 miljardia euroa.

"On paljon tutkijoita, joiden mielestä Euroopan taloudelle olisi hyväksi, jos rajat olisivat avoimempia. Heitä harvoin haastatellaan Suomessa", Tähjä sanoo. ●

YHDESSÄ

JÄ KATJA TÄHJÄ JA
KAISA VIITANEN

● Katja Tähjä (vas.) on Viitasen kanssa pitkään työskennellyt free-kuvaaja. Tähjä valmis-
tui valokuvataiteen
maisteriksi vuonna
2011. Lopputyö oli
Tähjän ja Viitasen teke-
mä Paperittomat-kirja.

● Kaisa Viitanen on
reportaaseihin erikois-
tunut freetoimittaja.
Hän työskenteli 11 vuot-
ta Me Naisissa, mutta
irtisanoutui vuonna
2009 ja muutti neljäksi
vuodeksi Hollantiin.

● Paperittomien jatko-
osa Karkotetut julkais-
taan syksyllä 2016. Vii-
tasen ja Tähjän äitiys-
lomien takia kirjan
tekoon ovat osallistu-
neet myös valokuvaaja
Laura Oja sekä toimit-
tajat Anne Ignatius ja
Johanna Kippo.

Periaatteen ja käytännön välissä

Miksi kunnianhimoinen toimittaja kolistelee mediapomona journalismin etiikan rajoja? Allerin toimitusjohtaja Pauli Aalto-Setälä kertoo.

NINA ERHO, TEKSTI • KAI WIDELL, KUVAT

Vielä kymmenen vuotta sitten **Pauli Aalto-Setälä** peräänkuulutti *Merkitystalous*-kirjassaan oikeasti merkityksellisiä uutisia. Sitten elämä ja tehtävät ovat muuttaneet hienoisen ylimielisyyden armollisuudeksi journalismin eri muotoja kohtaan.

"Sotareportteriaikojen jälkeen taisin olla vähän naiivi tai itsestäni vaikuttunut, mutta ei maailmanparantaminen ole kadonnut. Vaikka en pysty sitä enää ammatiksi tekemään, olen mukana vapaaehtoistyössä. Ja nyt pidän viihdyttämistäkin arvokkaana. Silloin ei vaan tunnut siltä, kun oli niin omassa genresään."

Aloittaessaan kuusi vuotta sitten *Seiskaa* ja naistenlehtiä julkaisevan Allerin toimitusjohtajana Aalto-Setälä muistaa hämmästyneensä koko journalistikunnan elitismiä. Hän on nykyään sitä mieltä, että hyvää journalismia on yhtä hyvin *Seiskan* juttu, jossa on tutkittu poliitikon edesottamuksia kuin *Suomen Kuvalehden* sotareportaasi ja toivoo, että JSN:n puheenjohtaja ymmärtäisi paremmin naistenlehtialaa.

"Sekin on samanarvoista työtä, jonka voi tehdä hyvin tai huonosti, ammattitai-

dolla ja tarkasti tai hutaisemalla. Uskon, että tulevaisuudessa menestyvät avarakatseiset toimittajat, joilla on monen genren osaamista."

"Sisältömarkkinoinnin ja brändätyn sisällön kritiikkiä tai pelkoa en ymmärrä ollenkaan. Se on minusta keinote-koista."

Allerin uusin aluevaltaus ovat Keskon sähköiset ja painetut ruokasisällöt, joita talon toimittajat tekevät. Kun yhteistyö julkistettiin, Aalto-Setälä lausui journalismin ja natiivimainonnan rajaan tarttuneelle *Ajankohtaiselle kakkoselle*, että "jonnekin mielestä se on sisältömarkkinointia, jonnekin mielestä se voi olla natiivimarkkinointia, meille se on journalismia, jonka laskut maksaa Kesko". Natiivimainonta tarkoittaa mediatalon ulkopuolisen yrityksen maksamaa juttua, joka julkaistaan talon oman journalistisen sisällön seassa.

Nyt hän sanoo, että jutussa sotkettiin

sisältömarkkinointi ja natiivimainonta ja että jälkimmäiseen liittyvät vaarat ymmärtää, jos se tehdään huonosti tai lukee halutaan johtaa harhaan.

"Mutta sisältömarkkinoinnin ja brändätyn sisällön kritiikkiä tai pelkoa en ymmärrä ollenkaan. Se on minusta keinote-koista, jopa tekopyhää. Miten sama toimittaja on jotenkin ylevämmässä tehtävässä tehdessään kuluttajien tilaamaan *Koti ja Keittiön* kuin tehdessään *Pirkan* ruokaosioon? Ihan samat säännöt pätevät kiinnostavuuteen ja journalistiseen uskottavuuteen."

KOKO KESKON asiakaslehteä *Pirkkaa* ei tehdä Allerilla vaan Dialogissa, joka on A-lehtien tytäryhtiö. Järjestely noudattaa lehtitaloissa yleistä käytäntöä, jossa perinteinen journalismi erotetaan yritysasiakkaan suoraan maksamien sisältöjen tekemisestä. Allerilla Keskon ruokasisällöt tehdään samassa yhtiössä ja samoissa tiloissa kuin yhtiön omat journalistiset sisällöt.

"Voisimmehan me yrittää huijata ja esittää jotain, mutta nyt ei tarvita lisää konsernirakennetta ja johtajia vaan käsitöläisyyttä ja pienen mittakaavan ajattelua. Ei tässä ole sen kummempaa tavoitetta kuin

Arvo ja tuotto. Pauli Aalto-Setälä tasapainoilee journalistin merkityksen ja media-alan tuottojen välissä. "Paras sisältö yllättää, viihdyttää tai jopa muuttaa maailmaa. Ja on kohtuullista liiketoimintaa."

”En minä ole uutisjournalismin periaatteita myymässä, vaikka etsinkin uusia rahoituksia.

että työn tekeminen olisi luontevaa ja johtaminen arkista.”

Toimittajan identiteetin näkökulmasta siirtyminen tilattavan aikakauslehden tekijästä yrityksen sisältömarkkinoinnin tekijäksi kuulostaa hankalalta. Aalto-Setälä puhuu mahdollisuudesta työllistää ja työllistyä tilanteessa, jossa aiemmalle työlle ei enää saatu tilaajilta eikä mainostajilta rahoitusta. Sillä hän tarkoittaa *Divaania* ja *Oliviaa*, joiden painetut versiot Aller lakkautti kesällä.

Aalto-Setälän mielestä Allerin lehdistä sisältömarkkinoinnin tekijöiksi siirtyneet ovat journalistejä siinä kuin ennenkin – vaikka tiettyjä rajoja ei ylitetä. Keskon jutut eivät muutu natiivimainonnaksi *Seiskan* tai *Elleen*, vaan tekijät ovat eri ihmisiä ja sisällöille on omat kanavat. Mutta saako brändätyssä sisällössä kirjoittaa tuotteista myönteisemmin kuin kirjoittaisi uutisjournalistina?

”No kai yrityksen maksamassa sisällössä lähtökohta on, että kirjoitetaan jotain myönteistä, jonka koetaan olevan lukijasta kiinnostavaa. Olemme jutelleet tästä paljon, koska kaikki journalistit sitä miettivät. Siitä pitää huolehtia, ettei ole viettävissä. Journalisti ei käytä työtään omien etujensa saavuttamiseksi eikä anna väärää todistusta, vaikka maksaja olisi kuka. En minä ole uutisjournalismin periaatteita myymässä, vaikka etsinkin uusia rahoituksia.”

Aalto-Setälä kuitenkin arvelee, että ”palvelujournalismin” tuominen on helpompaa Allerin tyyppiseen aikakauslehtitaloon kuin sanomalehti- tai uutistaloon. Silti mediatalojen ulkopuoliset yritykset voivat hänestä – journalismia tuhoamatta – rahoittaa toimittajien työtä myös vakavampien aiheiden parissa. Maailma, jossa asiakkaiden tilaama journalismi on pyhästi yhdellä ja ruokakaupan mainokset toisella sivulla, on kadonnut eikä palaa.

”Nyt olennaista on rakentaa pelisäännöt, joilla uudenlainen tekeminen on sekä rehellistä että kiinnostavaa. Riskejä pitää ottaa ja kokeiluja tehdä. Ainoa ongelma on tutkiva journalismi. Sille on vaikea löytää yrityksiltä rahoitusta, eikä vallankäytön vääryyksien paljastamista pidä muutoinkaan ulkoistaa mediataloista.”

JULKISEN SANAN NEUVOSTO antoi kesällä lausuman mainoksen selkeästä merkittämisestä, ja sen puheenjohtaja **Risto Uimonen** on kantanut huolta median uskottavuudesta tilanteessa, jossa journalismi ja mainonta alkavat muistuttaa toisiaan. Aalto-Setäläkin tunnistaa yleisön kasvaneen kriittisyyden journalismin uskottavuutta ja luotettavuutta kohtaan, mutta hänestä syy ei ole yrityksen ruokajuttujen tekemisessä perinteisen journalismin keskellä.

”Mielestäni uskottavuuden kriisi ei liity rahoitusmalliin mitenkään, ja syytä haetaan väärästä paikasta, jos osoitetaan ainoita keinoja, joilla perinteistä journalismia voidaan vielä rahoittaa. Sen sijaan uskottavuutta syö esimerkiksi se, että yksi hallituspuolueista on nimennyt median viholliseksi. Toinen syy on, että jokainen voi nykyään ’toimittaa’.”

Hänestä media voi parantaa uskottavuuttaan esimerkiksi ottamalla selkeämmin kantaa oikeaan ja väärään. Allerissa ajatusta on toteutettu panostamalla verkkokeskustelujen parempaan moderoon, peukuttamalla tasa-arvoista avio- liittolakia ja keräämällä älypuhelimia vastaanottokeskuksiin. Mutta eikö objektiivisuus ole jälleen vaarassa, jos journalistit tai mediatalot ryhtyvät tukemaan omasta mielestään hyviä juttuja?

”Ihmisarvoon liittyviä perusoikeuksia voi puolustaa. Jos journalistiyhteisöllä ja mediataloilla ei ole arvoihin mitään sanottavaa, ne ovat turhia.”

KUN AALTO-SETÄLÄ osti Allerille keskustelufoorumi Suomiz4:n ja sometoimisto Dinglen, ajatus oli paitsi laajentaa rahoituspohjaa myös hankkia omaan leiriin osaamista, joka sen ulkopuolella haastaa ja uhkaa perinteistä lehtiliiketoimintaa. *Olivia*n, *Divaanin* ja *Costumen* ostamisesta Bonnierilta helmikuussa 2014 Aalto-Setälä sanoo, että saatiin brändejä, asiakasprofiileja ja erinomaista osaamista – mutta kyllä hän sen toisenkin puolen myöntää:

”Kauppa oli kvartaalimittareilla virhe, minun virheeni, ja tuhosi firman tuloksen väliaikaisesti. Liiketoiminta oli ostettaessa tappiollista. Kun mediamainonnan syöksy jatkui, en saanut sitä korjattua kannattavaksi.”

Aalto-Setälä sanoo, ettei pysty toimit-

Vähemmän ja lisää. ”Mediatalon johtamisen dilemma on, että samanaikaisesti on pakko tehostaa taantuvaa osaa firmasta ja kehittää kasvavaa ja investoida siihen, kuten meillä digitaalisiin palveluihin, sisältömarkkinointiin ja datakyykyksiin. Kaiken keskiössä ovat sisällöt.”

tajataustansa vuoksi suhtautumaan journalismiin pelkästään liiketoimintana. Kansainvälisen yrityksen johtoryhmän jäsenenä ja Suomen Allerin toimitusjohtajana hänen on kuitenkin mietittävä, mistä joku on valmis maksamaan. Kun mainonta lehtiliiketoiminnassa karkaa mobiiliin ja tulot sitä myöten muiden kuin mediatalojen taskuun, eikä digitaalisen journalismin tuotoista välttämättä kannata riemuuta, ”uusia ansaintamalleja on löydettävä” tai toimittajien palkkoihin ei ole rahaa.

Toisaalta hänen lempiteesejään on, että loputon tehostaminen laskevalla markkinalla ei kannata, ja onhan hän kirjoissaan kunnostautunut myös innostavan johtamisen markkinamiehenä. Tämä kuulostaa erikoiselta, kun sama mies on juuri lakkauttanut genressään kunnianhimoisia lehtiä ja hajottanut toimituksia keskittämällä ja ulkoistamalla Allerin kuu-kausilehtien tahtotyötä.

Aalto-Setälä myöntää, että hänen työnkuvansa on skitsofreeninen, ja niitäkin hetkiä on, jolloin joku toinen toimiala tuntuisi hauskemmalta. Toisaalta rahanpuutteella on taipumus synnyttää luo-

vuutta, ja murrostilanne sopii tyypille, joka tutkitusti on mielellään mukana uuden kehittämisessä.

Jos toimittaja-Aalto-Setälä yrittää pitää journalismin ja mediapomo-Aalto-Setälä rahoittaa sen, innostaja-Aalto-Setälä yrittää miettiä ihmisiä ja kehittyä johtajana. Hän ei halua ajatella eikä viestiä tarvittavaa muutosta yhtenä vuorena eikä murmelipäivänä, jossa mainosrahaa ei ole ja lehdet eivät mene kaupaksi yhä uudestaan. Sen sijaan hän haluaa nähdä välietappeja ja nostaa maljan onnistumisille myös silloin, kun toisaalla joudutaan karsimaan kannattamatonta.

Hänen iso reseptinsä alalle on asiakasdatan parempi hyödyntäminen, rohkea kokeiluhenki ja jakaminen – ei mokien piilottelu ja jättiprojektit, joiden tulokset ovat lopulta jo lanseerausvaiheessa vanhoja.

”Ei meidän kannata jäädä odottamaan mitään median Nokkia tai mieletöntä maksumuurijärjestelmää, jolla palataan go-luvulle. Realistisempaa on, että syntyy kymmeniä uusia liiketoimintamalleja – ja sisältömarkkinointi on vain yksi niistä.” ●

PAULI AALTO-SETÄLÄ

● Aller Media Oy:n toimitusjohtaja vuodesta 2009.

● Työskennellyt myös Kotimaa Groupin toimitusjohtajana, Iltalehden päätoimittajana, Subtv:n toimitusjohtajana ja Ruutunelosen päätoimittajana sekä MTV:n toimittajana.

● Kirjoja Merkitystalous (Kirjapaja, 2005), Perkele! – Tunneosaamisen oppikirja esimiehille (Kirjapaja, 2006) ja Innostus – Myötämanipuloinnin aakkoset (Talentum, 2014).

ALLER JA KESKO

● Aller tekee sisältöjä K-ruoka-brändin medioihin, joita ovat Keskon päivittäistavarakaupan ja K-ruokakauppojen sähköiset kanavat, MitäTänäänSyötäisiin?-tv-ohjelma, K-RuokaPirkka-sesonkilehti sekä Pirkka-lehden ruokaliite. Pirkka-lehden ja sen verkkosivuston tuottaa A-lehdet Dialogi.

Ansvarsfullt. Har man getts möjlighet att skriva ledare ska man ge också de utstötta en röst, tycker Östnylands chefredaktör Micaela Röman.

Ledarskribent med ett uppdrag

MAGNUS LONDEN, TEXT • KARL VILHJÄLMSSON, FOTO

Ni skall vara snälla med varandra. Det är de visdomsord farmor Saga gav mig redan som liten. Då jag bråkade min bror. Då jag gifte mig med min man. Ni skall vara snälla med varandra, det kommer ni långt med, sade farmor Saga.

Så lydde inledningsstycket. Men det var inte frågan om en självbiografi i bokform. Inte heller om en personligt hållen kolumn.

Utan om en ledartext i *Borgåbladet* om vårdföretaget Carema – i själva verket den allra första ledartexten som **Micaela Röman** någonsin skrev. Därmed hade hon bums brutit mot den journalistiska konventionen som säger att en ledartext ska vara renons på personliga känslor.

”Jag hade aldrig jobbat på en tidning förut, men jag visste förstås att en ledartext av tradition är ganska högtravande.”

Se det som en markering direkt från

start.

Men det var fyra år och många tidningsreformer sedan. Nu är det vardagsmorgon i oktober 2015 och KSF Medias ledarskribenter håller möte. Just på grund av de där tidningsreformerna är det numera redaktörer från tre tidningar som planerar sina ledare tillsammans:

I Borgå finns *Östnyland* (ÖN) med chefredaktören Röman och ledarskribenten **Jan-Erik Andelin**. Rekvisita: Radio Extrem-mugg på Römans bord.

I Ekenäs finns *Västra Nyland* (VN) med chefredaktören **Marina Holmberg** och ledarskribenten **John-Erik Jansen**. Rekvisita: Porträtt av forna journalistiska storheter på väggen.

I Helsingfors finns *Hufvudstadsbladet* (*Hbl*) med opinionavdelningens chef **Susanna Ginman**. Rekvisita: stressade redaktörer vandrar av och an i korridorerna bortom glasburen.

Men strunt i vem som är i Helsingfors, Ekenäs, ursäktade Raseborg, eller Borgå. Alla fem är ju ändå omvandlade till pixlar på skärmen. Vem som ska skriva vad och när utgör den röda tråden i den lätt stöki-ga diskussionen kring tänkbare teman.

Först: "...Det är ombytta roller, man får lite känslan av att det nu är EK som säger nej till allt ..." som övergår i "...Hur skulle nya snabbtåget Helsingfors-Åbo kunna gynna Västnyland ..." som spinner över till "...Vårdreformen innebär nog stora orosmoln för regeringen...".

Och så där fortsätter det i en knapp halvtimme i raskt tempo – det enda som kräver lite mer planerande är anpassningen till KSF Media-verkligheten. Att skriva den urkorta *Hbl Kväll*-ledaren väcker inga glädjetjut, och hur ska man göra med ledaren om FSD:s ordförandeval som ska skrivas av Andelin till måndagens *Hbl*, då VN och ÖN inte utkommer?

Lösningen blir en lång ledare i *Hbl* på måndag, som sedan bearbetas och förkortas så att den får lokal vinkling på tisdag i VN och ÖN.

"Det var en innovativ lösning", konstaterar Ginman.

Sedan klick och adjö och vi hörs.

SOM CHEFREDAKTÖR är förväntningen på Röman naturligtvis att hon ska tycka till om lokalsamhället, men utöver det ligger hennes fokus på invandring och sociala frågor.

Invandring, ja. I början av september skrev Röman en ledare med rubriken *Huvudsaken är att vi ställer upp*:

Vi vill bidra till att de personer som flytt sina egna hemland ska känna sig välkomna och bli integrerade i regionen. I stället för att enbart rapportera det som hänt vill vi agera i den här frågan, vi vill bära vår del av ansvaret.

ÖN blev alltså en aktiv part i en brännhet fråga. Eller som Röman själv säger: "Det är mer än opinion, det är kampanj."

Hur blev det så?

"För att klimatet är vad det är, och för att många andra tidningar inte tar ställning överhuvudtaget."

"Vi" i ledartexten är alltså redaktionen, men ett dylikt engagemang föds sällan automatiskt. Själv spårar Röman sin sympati för de nyanlända till att hon och hennes man tagit emot ett fosterbarn och ett adoptivbarn, och hon är helt entydig gällande vårt ansvar:

"Den som står på stranden kan inte göra något annat än ta emot dem som kommer, och sedan utgå från att det går

En person som till exempel är 'invandrarkritisk' kan bygga sina åsikter på likadana känslor som jag – men ändå komma fram till en diametralt annan åsikt. Det är fascinerande.

Micaela Röman, Östnylands chefredaktör

bra. Jag hoppas också att någon skulle ta emot mig om jag tvingades fly."

ATT SKRIVA LEDARE är alltså att tycka till, att stå upp för någonting.

Eller är det faktiskt så?

Vill man karikera kan man tvärtom säga att det i den traditionella och anonyma ledartextens dynamik – eller brist på dynamik – ska ingå ett knastertorrt referat om vad som skett invävt i ett "å ena sidan och å andra sidan" -resonemang som sedan utmynnar i ett tomt allmänt ställningstagande i sista satsen, helst skrivet i passiv form (typ: "Utvecklingen är oroadande och åtgärder bör vidtas").

Men det där konceptet köper inte Röman.

"Det är verkligen inte år 2015 att skriva osignerade ledare. Hur kan man förvänta sig att läsare ska fortsätta debattera eller ta kontakt om de inte ens vet vem som är avsändare? Och insisterar man på att skriva svärbegripligt kommer speciellt yngre läsare att känna sig dumma och sluta läsa."

I en värld full av personligt och engagerat tyckande via twitter, bloggar och kolumner är det ändå svårt att se ledartexten som liggande i tiden, men ÖN har inte gett upp.

"Min kollega Jan-Erik Andelin kan till exempel lägga ut stommen av sin ledartext till läsarna som bidrar med synpunkter som påverkar den slutliga texten. Vi ser definitivt en framtid för genomtänkt opinion."

Ledordet är passion – ett ord Röman ofta återkommer till. Vi har nu förflyttat oss till ett café i hennes hemort Nickby, och Röman berättar att hon vill engagera både sig själv och tidningen i lokalsamhället. Och just precis då – som om det vore förhandsregisserat – går en cafébesökare förbi vårt bord, stannar upp, avbryter, inte för att gnälla utan för att tacka Röman för hennes insats vid en lokal filmkväll här om kvällen.

Lokalsamhället står hennes hjärta nära, och när vi ändå talar hjärta kommer vi till ett annat tema som hon känner för: Fattigdom.

"Att vara fattig är nästan omöjligt på finlandssvenska. Vi ska vara förmögna, sociala, glada och välutbildade. Men det finns finlandssvenska familjer med alkoholism, där barnen inte får mat, där mannen misshandlar sin fru, men tröskeln att erkänna detta är hög. Med mina texter vill jag ge en identitet, en röst, åt dessa familjer. Det är mitt ansvar."

Ansvar? Där kom det igen. Röman skriver inte bara för skrivandets skull, utan drivs av något starkare, hon har ett uppdrag. Hur kommer det sig?

"För att jag själv växte upp i en familj i Österbotten där jag ingenting hellre ville än att socialen skulle ta hand om oss barn."

Om passion är ett ledord är "rättvisa" alltså ett annat. Saker ska vara rättvisa. Men från att tidigare ha varit "oerhört svartvit" hände något den där gången då hennes förman på Yle initierade ett uppriktigt samtal med henne.

"Hon sa att jag är en ljuvlig människa, men undrade om jag är medveten om att jag aldrig ändrar ståndpunkt, att jag alltid ska få sista ordet, att jag alltid ska ha rätt."

Ett inte helt ovanligt drag hos en journalist, men förändring är inte en omöjlighet, påpekar Röman.

"Nuförtiden är jag intresserad av att höra hur andra resonerar. En person som till exempel är 'invandrarkritisk' kan bygga sina åsikter på likadana känslor som jag – men ändå komma fram till en diametralt annan åsikt. Det är fascinerande."

Men livet som chefredaktör och ledarskribent är förstås inte bara en kamp för det rätta. För några veckor sedan startade Röman en matblogg på *Östnylands* webb. Och varifrån kommer inspirationen?

Från farmor Saga, förstås. Eller som hon själv skriver: "Farmor Saga är en av de absolut viktigaste personerna i mitt liv." Det var nämligen hos henne och farfar som Micaela för det mesta bodde som barn.

Saga gick bort tidigare i år. Men också för oss utomstående lever hon kvar – genom Römans engagemang för flyktingar, för de fattiga – och för god mat.

Så vem var det som påstod att en enskild individ inte kan påverka? ●

LINA LAURENT • lina.laurent@vintermedia.fi SKRIBENTEN ÄR FRILANSJOURNALIST FRÅN HELSINGFORS OCH KURU.

Linjedragning i fel riktning

KSF Media motiverar de nya riktlinjerna för hur bolaget ska bevilja tjänstledighet med att det behövs dedikerade och engagerade anställda "i det brytningsskede företaget och hela branschen befinner sig i". KSF Media säger också att man kommer att fortsätta omorganisera verksamheten och att det i den förändringsprocess som pågår "inte är i bolagets intresse att hantera ett stort antal tjänstledigheter".

Ett företag har förstås all rätt att själv bestämma om hur det beviljar tjänstledighet, förutom när det handlar om den lagstadgade rätten till ledighet för studier och undervisningsuppgifter. Men, är den nya linjen verkligen i KSF Medias intresse?

KSF MEDIA har länge förhållit sig positivt till anställda som ansökt om tjänstledighet. På sin oavlönade tjänstledighet har anställda bland annat skrivit eller illustrerat böcker, fortbildat sig och jobbat med teater. Andra har varit lediga för att vidga vyerna på ett annat sätt. Något som på sikt ger en bättre journalistik – även om det inte ens varit målsättningen.

KSF Media har internt konstaterat att frågan om tjänstledigheter berört en ganska liten grupp medarbetare. Den som

läst sin *Hufvudstadsbladet* kan lätt räkna ut att gruppen består av journalister som är starka profiler och av journalister som många läsare har en relation till. Den relationen har mediebolaget också förstått att förstärka och värna om.

”Är det en slump eller ett symptom på att det finns något som driver bort anställda från företaget?”

Till exempel när det gäller böcker recenseras de egna redaktörernas verk ofta snabbt efter utgivningen. Böckerna säljs i företagets kundtjänst och redaktörerna uppträder på *Hbl*:s scen på Helsingfors bokmässa. Profilerna intervjuas också i andra sammanhang av kolleger i mediebranschen och de ställer upp i paneldebatter och på andra evenemang – som *Hbl*-journalister. De är med och skapar varumärket *Hbl*.

När fast anställda är tjänstlediga kan företaget dessutom anställa lägre avlönade vikarier och få in nytt fräscht kunnande i företaget. För trots att ingen i dagens läge talar om rekrytering måste medieföretag förbe-

reda sig på att hitta morgondagens profiler.

LEDNINGEN FÖR KSF Media låter internt förstå att det nu finns flera personer som hört sig för om möjligheterna till tjänstledighet. Är det en slump eller ett symptom på att det finns något som driver bort anställda från företaget? Att i det läget svara med en strikt personalpolitik och riktlinjer som sträcker sig fram till 2018 är knappast konstruktivt.

Arbetsgivaren kunde tänka mindre principfast och i stället tänka på vad man kan förlora genom de nya riktlinjerna. Arbetsgivaren kunde också fundera på vad som skulle få anställda att trivas bättre på jobbet överlag. Många av journalisterna som jobbar på Mannerheimvägen 18 är frustrerade och upplever att den länge efterlysta satsningen på innehåll, med andra ord på journalistik, fortfarande lyser med sin frånvaro.

Risken finns att både tidningens starka profiler och även andra redaktörer känner att *Hbl* inte längre är en tillräckligt attraktiv arbetsplats. En så pass liten tidning som *Hbl* har inte råd att förlora den image och goodwill de mest kända redaktörerna står för. Den har inte heller råd att skapa ännu mer internt missnöje bland de anställda – det är inte i bolagets intresse.

FÄRDIGFLEXAT PÅ KSF

KSF Media har infört en ny restriktiv policy för tjänstledigheter och deltidsarrangemang.

”Bolaget befinner sig i sin hittills största omställning och kompetensutvecklingen är snabb. Alla anställda behövs för att vi ska lyckas skapa de nya digitala produkter som våra kunder vill ha. Det är en mycket dålig tajmning att syssla med något annat nu under de närmaste åren”, förklarar **Barbro Teir**, VD på KSF Media.

Hon framhåller att det fortfarande är möjligt att ta ut oavlönad tjänstledighet för sådana orsaker som omfattas av arbetslagstiftningen och kollektivavtalet. Dit hör utbildning och undervisning.

”Det är juridiskt omöjligt att införa ett totalstop mot tjänstledigheter. Självklart följer vi kollektivavtalet och lagstiftningen.”

Enligt den nya policyn kan ansökan om tjänstledighet beviljas också för projekt som finansieras med stipendium som ansökts före 2015, för dramatiska förändringar i familjen eller om en anställd vill utveckla en affärsidé som gagnar KSF Media.

Teir håller i viss mån med om att det finns en risk att bolaget tappar kompetens och arbetsmotivation när anställda nekas tjänstledighet, men hon står fast vid policyn.

”Risker finns alltid, men vi erbjuder enorma möjligheter att utvecklas inom bolaget. Jag är övertygad om att en del anställda kommer att lämna bolaget inom de närmaste åren, men det råder ingen brist på kvalificerade journalister i Svenskfinland.”

Johan Svenlin

PODDARE GÖR INGA KLIPP

Anne Suominen och **Susanna Ginmans** nya politikpodd riktar sig till dem som inte blir mätta på det normala nyhetsflödet. *Polpodden* är ett halvtimmes oklippt samtal mellan Suominen och Ginman om politiska skeenden som under veckan hamnat utanför nyhetsrapporteringen.

”Podden är ett bra sätt att dela med oss av allt vi snappar upp om politik. Den har ett friare format än de ledare och nyhetsartiklar vi skriver till vardags på *Yle* och *Hufvudstadsbladet*”, säger Suominen.

Johan Svenlin

ARENAN.YLE.FI OCH HBL.FI/POLPODDEN

Vapautunut. Aung Kyi Soe Myint, 60, on entinen poliittinen vanki ja pitkän linjan freelancer-toimittaja.

Journalistit jännittävät vaaleja Myanmarissa

JAANA KIVI, YANGON, TEKSTI • SUSANNA ALATALO, KUVA

Kolmesti vankilassa ollut toimittaja Aung Kyi Soe Myint jännittää, mitä tapahtuu Myanmarin sananvapaudelle vaalien jälkeen.

Marraskuun 8. päivä pidettävät parlamenttivaalit ratkaisevat, miten sananvapaus voi Myanmarissa. Monet journalistit pelkäävät, että kehitys kääntyy huonoon suuntaan.

Freelancetoimittaja **Aung Kyi Soe Myint** herkistyy muistellensa, kuinka kriittinen journalisti vei hänet sotilasjuntan kaudella (1988–2011) yli kahdeksaksi vuodeksi vankilaan.

”Olin vankilassa kolmesti. Kidutusta oli monenlaista, sekä fyysistä että henkistä, potkimista ja hakkaamista. Mieleni yritettiin murtaa.”

Myint kertoo, kuinka ihmiset ovat vaatineet kaduilla demokra-

tiaa, mutta saaneet aina vastaukseksi vain luoteja. Myintin pidätyksen aikoihin vuonna 1989 lähes tuhat poliittista aktivistia sai surmansa.

”Nyt odotetaan hiljaisuudessa, mitä marraskuun 8. päivän vaaleissa tapahtuu. Uskon, että vaalien jälkeen kadut täyttyvät ihmisistä, oli tulos mikä hyvänsä”, Myint pohtii.

Myint oli pitkäaikaisen oppositiojohtajan ja muun muassa Nobelin rauhanpalkinnolla palkitun **Aung San Suu Kyin** poliittinen avustaja ennen kuin tämä tuomittiin ensimmäiseen kotiarestiinsa 1989. Toimittajan töitä Myint on tehnyt yli 30 vuotta pääasiassa salanimillä.

”Olemme hyvin kaukana länsimaisista demokratia- ja sananvapauskäsityksistä, koska väärällä tavalla kirjoittamisesta voi edelleen joutua vankilaan. On oltava hyvin varovainen. Monet kirjoittavat

kovimmat artikkelinsa nimimerkillä.”

MUUTAMA VUOSI sitten journalismi vapautui hieman, kun lehdistö jakautui yksityisesti omistettuihin ja hallituksen omistamiin medioihin. Ennakkosensuuri poistettiin vuoden 2012 lopulla.

”Hallituksen mediassa näkee vain hallituksen propagandaa, mutta yksityisissä medioissa näkee hallitusta ja politiikkaa kritisoivia kirjoituksia.”

Hallituksella on yhä jäädäyttävä vaikutus kaikkeen journalismiin. Vähintään kaksikymmentä journalistia on pidätetty vuoden 2013 jälkeen ja armeija on ampunut kuoli-aaksi yhden.

”Tavalliset ihmiset eivät usko lehdistölakiin. He tietävät, että laki ajaa journalistit tiukalle. Hallitus yrittää kovasti uskotella ihmisille, että kaikki on hyvin, mutta ihmiset

eivät usko tähän propagandaan, vaan sulkevat radionsa ja televisionsa. Me toimittajat joudumme katselemaan jatkuvasti olkapäittemme yli.” •

MYANMARIN MEDIOITA

• Kansainväliset mediat BBC ja Radio Free Asia sekä Myanmarin keskittyneet kriittiset uutissivut Democratic Voice of Burma ja Irrawaddy ovat olleet saatavilla vuodesta 2011, jolloin internetin sensurointi maassa väheni huomattavasti.

• Sanomalehtinä ilmestyvät muun muassa Myanmar Times ja Irrawaddy.

anna hyvän kiertää

Valoa kuvaan. Valokuvaaja Eetu Sillanpää kuvasi speedway-kilpailuja elokuussa. Kuva julkaistiin Pohjalaisessa 31. elokuuta.

EETU SILLANPÄÄ, 58

● Pohjalaisen valokuvaaja vuodesta 1997. Aloittanut valokuvaajana Österbottningenisä vuonna 1976.

● Vuoden Lehtikuvaaja 1997. Useita muita Vuoden Lehtikuvat -palkintoja.

● Kuvareportaaseja Kosovon kriisistä, Ugandan pakolaisleireiltä, Egyptistä, Turkista ja Baltian maista.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

KAISA RAUTAHEIMON VALINTA

Helsingin Sanomien kuvaaja

Kaisa Rautaheimo valitsi esiteltäväksi **Eetu Sillanpään** ja hänen kuvansa speedway-kilpailusta.

”Eetu Sillanpään lehtikuvissa maailma on aina jännittävä. Oli sitten kyse purkutuomion saaneesta tyhjästä talosta tai moottoriurheilusta. Eetun kuva-ilmaisu vaihtelee maagisista valoista arkisiin kömmähdyksiin.

Eetu on aina oikeassa paikassa oikeaan aikaan ja saa yhteen lehtikuvaansa kaiken olennaisen.

Kuvat eivät ikinä vain kuvita, vaan ne luovat aina uutta sisältöä. Eetu tekee valokuvalla sitä, mikä on valokuvalla ominaisinta. Hän uskoo hetkeen.

Läsnä ja paikalla

MANU MARTTINEN, TEKSTI • EETU SILLANPÄÄ, KUVA

”Minun tärkein tehtäväni valokuvaajana on totuuden kertominen. Olemme lukijan silminä tapahtumapaikalla. On kerrottava se, mitä näen ja minkä koen oikeaksi ja totuudeksi. Ei sitä, mitä muut toivovat minun kertovan. Jos mahdollista, haluan tuoda kuvillani iloa ja näyttää, että maailmassa on myös kauneutta ja hyvyttä. Mutta kaiken tämän edelle menee totuuden kertominen”, sanoo *Pohjalaisen* valokuvaaja **Eetu Sillanpää**.

”Kun tulin speedway-kisapaikalle, tein kuten aina ennen kuvaamista: mietin ensin valoa. Mistä suunnasta se tulee ja minkä väristä se on? Sen jälkeen mietin, missä on paras kuvauspaikka. Missä oletettavasti tapahtuu jotain ja missä valo on sopivaa. Kuvasin pyörät takaapäin, koska halusin erilaisen kuvakulman ja tunteen kisan jatkumisesta, en loppumisesta.

Olen sitkeä ja minulla on todella pitkä pinna. Jaksan odottaa ja taas odottaa, että jotain tapahtuu. En lavasta elämää, vaan odotan, että jotain oikeaa tapahtuu.

Teen paljon taustatyötä ennen keikkaa. Keskustelen toimittajan kanssa: miksi tehdään, miltä kantilta ja kuinka isosti. Jos on taustamateriaalia, haluan lukea sen läpi. Jos en tunne kuvattavaa, yritän googlettaa edes vähän tietoa henkilöstä. Mielestäni kuvaajalla pitää olla samat taustatiedot keikasta kuin toimittajalla.

Työtä vaikeuttavat liian kova kiire ja tiukat aikataulut. Tiedän, että parempaakin olisi mahdollista saada aikaiseksi, jos olisi vähän enemmän aikaa.

Keskustelen ja mietin yhdessä toimittajan kanssa, millaista juttua olemme tekemässä. Keikalla en puhu mitään, mutta kuuntelen tarkasti. Keikan jälkeen mietimme, pitääkö alkuperäinen suunnitelma vai muutetaanko sitä.

Valitsen kuvat itse, koska tiedän siinä vaiheessa, millaista kuvitusta tarvitsemme. Lisäksi vain minä olen vastuussa kuvista ja niiden sisällöstä.

En voi mennä toisen selän taakse sanoen ja sanoa, että hän halusi tuon kuvan lehteen. Minulla on vastuu kuvien sisällöstä.”

FAKTA LAVALLE

Suomalainen "Pressi" Klubi on dokumenttiteatteria, jonka toteuttavat yhdessä Tampereen yliopiston journalisti- ja näyttelijäopiskelijat sekä molempien alojen ammattilaiset. Keväällä alkaneen projektin alussa painottui tutkiva tiedonkeruu painavista yhteiskunnallisista aiheista.

"Jutuntekoon tottuneelle uutta on, että tietoa ei voi yksin muokata tekstiksi. Eikä tekstin perinteistä referaatti, sitaatti, tilasto, fakta-muotoa voi siirtää lavalle sellaisenaan", sanoo journalistiopiskelija ja toimittaja **Veera Tegelberg**.

Viime aikoina näytelmähommissa kymmeniä viikotunteja viettänyt Tegelberg sanoo naurahtaen, että gradunteko taisi nyt tältä syksyltä jäädä.

Esityksen valmistelun loppusuoran hämmöittäessä häntä ei niinkään jännitä lavalle

joutuminen tai se, että joku haukkuu esityksen vaan se, mitä esitys saa aikaan.

"Journalismi saa ja sen pitää ravistella ihmistä. Toivon, että syntyy keskustelua ja että katsoja miettii lähtiessään: hyvä kun tulín, en ollut tuota ajatellutkaan."

Nina Erho

SUOMALAINEN "PRESSI" KLUBI
19. MARRASKUUTA ALKAEN
TAMPEREEN TYÖVÄEN TEATTERISSA

MONIKANAVAISTA
RAKKAUTTA

Kulttuuri- ja mielipidelehtiä tehdään usein "rakkaudesta lajiin", mutta miten saada rakkauden resurssit riittämään, kun nykyaika vaatii läsnäoloa joka tuutissa?

"Lehden tavoite pitää mieltä tarkkaan ja se, mikä kanavat sitä palvelevat. Tehtävää ei kannata haalia enempää kuin pystyy kunolla hoitamaan", sanoo graafinen suunnittelija **Iina**

Lievonon-Thapa.

Hänen kirjansa *Pienlehti paperista pikseliin – monikanavainen julkaiseminen pienlehdessä* summaa Kultti ry:n jäsenlehtien ja kirjoittajan omia kokemuksia aiheesta. Lievonon-Thapa on ollut tekemässä uudistusta Kulttiin kuuluvalla *Ydin-lehdelle* ja perustamassa Todellisuuden tutkimuskeskus-kollektiivin julkaisua *Ice Hole – The Live Art Journal*.

Performanssitaidetta käsittelevä *Ice Hole* tehtiin verkkoon, koska aihe toimii videolla ja tavoitteena on kansainvälinen verkosto. Kun tekijät ovat yhtä kuin lukijat, liikaa syvällisyyttä ei tarvitse pelätä.

"Toisaalta julkaisu tarvitsee selkeän konseptin ja rakenteen etenkin, kun tekijät eivät työskentele kokopäiväisesti yhdessä."

Nina Erho

IINA LIEVONON-THAPA: PIENLEHTI
PAPERISTA PIKSELIIN
RPS-YHTIÖT 2015

Lehtikuva 2.0.

Vuoden lehtikuva -kilpailu palaa yhden väli vuoden jälkeen uudella nimellä. Suomen kuvajournalistit ry:n järjestämä kilpailu on saanut tukijakseen viestintätoimisto Riannon, ja uudeksi nimekseen *Kuvajournalismi 2015*.

Uusittu kilpailu ottaa huomioon myös kuvakerronnan monimuotoistumisen. Mukana on nyt oma sarjansa videokuvalle ja multimedialle. Vuoden lehtikuvaajan sijaan palkitaan vuoden kuvajournalisti.

"Kuvakerronta ei ole enää pelkkää valokuvaa, eikä valokuva ole enää sidottu yhteen mediaan", Suomen kuvajournalistit ry:n puheenjohtaja **Riitta Supperi** sanoo.

Supperi toteaa kilpailun paluun olevan tärkeää ennen kaikkea kuvajournalistien työn näkyvyyden kannalta.

"Samalla kilpailun avulla voidaan aina hiukan määritellä, mihin suuntaan ala on menossa."

Supperi sanoo huomanneensa kuvamattilaisten joukossa kriisitetiösuuden hälvenemistä ja optimismin kasvua. Omaehtoinen tekeminen on vahvassa nousussa.

"Yhä enemmän tehdään isoja hankkeita ja pitkiä projekteja omalla riskillä, luottaen siihen, että joku hyvästä työstä lopulta maksaa."

Manu Haapalainen

LISÄTIEDOT: KUVAJOURNALISTIT.FI

VUODEN LEHTIKUVA 2013 -KILPAILU,
VUODEN KUVAESSEE, KAISU JOUPPI.

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Hänen mukaan

Kielitieteellinen Osakunta keskusteli 1860-luvulla suomen kielen omistusliitteistä. Pitääkö kirjoittaa *minun lukema kirja* vai *minun lukemani kirja*? Vahvana eetosena oli puhtaus: kielen rönsyjä leikattiin.

Omistusliitekysymykset ovat edelleen jatkuvasti käsillä, kun tekstejä tehdään ja kieltä huolletaan. Välillä herätellään keskustelua siitäkin, olisiko meidän jo kokonaan aika luopua omistusliitteistämme. Eihän niitä ole englannissaakaan!

Kielitoimiston ohjepankista käy ilmi kielenhuollon kanta: yleiskielessä kuuluu käyttää omistusliitettä. Merkittävin poikkeus on ehkä *meidän perhe*-tyyppi. Monikon ensimmäisen ja toisen persoonan ilmauksissa ei välttämättä tarvita omistusliitettä, kun on kyse "läheisestä kuulumisesta perheeseen tai muuhun vastaavaan yhteisöön tuttavallisessa, puheenomaisessa tai tunnesävytteisessä tyylissä".

Mutta käytetäänkö omistusliitettä nykyään entistä vähemmän? Monissa tyyliltään arkisissa kirjoitetuissa teksteissä, kuten verkkokeskusteluissa, omistusliite jää usein pois niistäkin kohdista, joihin sitä normitetussa yleiskielessä suositellaan.

Moni journalistikin näyttää unohtavan omistusliitteen. Yhä useammin lehdissä lukee *hänen mukaan* eikä *hänen mukaansa*, kuten kielenhuoltajat suosittelevat: Hänen mukaan väliaikaisia järjestelyjä kehitetään koko ajan (Yle 23. heinäkuuta); Hänen mukaan kyseessä on "jokaisen oma henkilökohtainen ratkaisu" (*Helsingin Sanomat* 19. lokakuuta); Hänen mukaan Kemi-järven kaupunki ei ole toiminut väärin (*Ilta-lehti* 18. syyskuuta).

Hänen mukaan -tapauksia on niin paljon, että kyse ei ehkä enää ole yksittäisten toimittajien horjahduksista. Ehkä kyse on kielen muuttumisesta, omistusliitteen karsastamisesta ja karsimisen aiheuttamasta – normirönsyilystä.

uusiin tehtäviin

KUKA

Riikka Suominen, 38, aloittaa *Vihreän Langan* päätoimittajana joulukuun alussa. Suominen on viimeksi työskennellyt neljän ja puolen vuoden ajan ekologisen elämäntapa-lehti *Huilin* päätoimittajana. *Huilin* mahdollinen jatko uusissa käsissä selviää lähiaikoina. Ennen *Huilia* Suominen työskenteli muun muassa Nelosen uutistoimituksessa, Ruotsin yleisradiossa sekä tiedottajana Helsingin eläinsuojeluyhdistyksessä.

Kutsumustyössä

Millaisena muutoksena pidät siirtymistä Huilista takaisin palkkatyöhön?

Olen tehnyt *Huilia* viisi ja puoli vuotta, ja antanut sille osaamiseni, jaksamiseni, lopulta myös säästöni. Olin jo muutenkin miettinyt, että on keksittävä ratkaisu, ettei *Huili* tule sellaista kiviriippaa, että olisin koko ajan maitohapoilla ja itkettäisi, mutta olisi pakko jatkaa.

Olin *Vihreässä Langassa* kuusi vuotta sitten puolen vuoden ajan sijaisena. Sitä on mahtava päästä tekemään. Lehdessä on pieni, skarppi toimitus, jonka kanssa saa tehdä omannäköistään juttua. Ei ole hirveän monta mediaa, jotka kirjoittavat tärkeistä ympäristöaiheista. Suhtaudun lehteen intohimoisesti pitkäaikaisena lukijanakin.

Mitä haluat muuttaa *Vihreässä Langassa*?

Meneillään on lehti uudistus, jossa muuttuu moni asia. Lehestä tulee näillä näkymin kahdeksan kertaa vuodessa ilmestyvä aikkari, ja netti sitten reagoi siinä välissä, toivottavasti keskustelua herättäen. Parhaimmillaan verkko tavoittaa niitäkin, jotka eivät ajattele vihreästi. Ta-

voitteeni on lähteä tekemään Suomen parasta poliittista aikakauslehteä, eli kirjoittaa niin hyvää poliittista analyysiä, että se kiinnostaa, vaikka lukija ei olisikaan vihreä.

Mitä ei saa muuttaa?

Asiantuntevuutta ja uskoa omiin toimittajiin asiantuntijoina. Olen itse lukenut lehteä hartaudella siksi, että se seuraa aihepiirejä, joista ei muualla kirjoiteta.

”Toimittajien pitää miettiä, miten ilmastonmuutoksesta kerrotaan.

Vihreä Lanka on ollut tuulinnekin työpaikka. Mitä ajatuksia se herättää?

Tiedän aika hyvin, minne hain, myös mahdolliset sudenkuopat. Olin työpaikka-haastattelussa selväsana. Pistän lukijan etusijalle. Jos erimielisyyksiä on, haluan kuunnella kaikkia ja yrittää selvittää diplomatialla. Mutta en mitenkään usko, että tässä tehdään viisi vuotta lehteä niin, että kaikki taputta-

vat yksimielisenä käsiään, että onpa fantastista ja ihanaa, miten kaikki menee hirveän hyvin. Ihme olisi, jos ei myös konflikteja tulisi. Lehti on tärkeä puoluevälle, ja siitä on paljon vahvoja mielipiteitä.

Mitä aihealueita tulet painottamaan?

Aikamme kohtalonkysymys on ilmastonmuutos. Se ei suoraan sanottuna ole mikään klikki-imuri. Se on journalistille todella vaikea raportoitava. Mutta sitä on pakko miettiä. Jokaisen ammattikunnan on pakko pistää parhaat kykynsä miettimään, mitä teemme sille. Toimittajien pitää miettiä, miten ilmastonmuutoksesta kerrotaan niin, että ihmisten kriisitietoisuus nousee. Muuten meillä ei ole mitään.

Uskot siis, että journalismilla pystyy muuttamaan maailmaa?

Pystyy. Maailmankuvamme muodostuu muun muassa viestimällä, puhumalla ja kirjoittamalla ihmisille. Oma maailmankuvaani media on rakentanut suuresti. Päätelen, että monien muidenkin on.

Manu Haapalainen

SATTUU TAPAHTUU

Miss Silk

Jeff Goldblum tuijottaa minua mustasankaisten silmälasiansa takaa ja hymyilee. Ilmeen susimaisuus saattaa johtua siitä, että meillä on pituuseroa 40 cm ja kolmen hengen hississä on talvivaatteet päällä tiivis tunnelma.

On helmikuu 2007 ja olen ensimmäisellä varsinaisella työmatkallani Berliinin elokuvajuhlilla. Jeff Goldblum on paikalla pienen indie-elokuvan takia, mutta koska kaikki muistavat hänet *Jurassic Parkista*, olen pyytänyt haastattelua suomalaisen viikkolehden.

Varti ennen sovittua aikaa seison festivaalipalatsin ala-aulassa ja odotan hissiä. Näen sivusilmällä, kuinka hissiä lähestyy tutunoloinen mies häntä paimentavan pragentin kanssa. He pysähtyvät odottamaan viereeni.

Nielaisen tyhjää ja jännityshiki puskee kainaloihin.

”I’m your 12.20.”

”Lovely. You are...?”

”**Johanna Siik**, nice to meet you”, kättelen mukavan oloista miestä helpottuneena.

”Silk?”

”No, it’s...”

Ääntämyskorjaukseni keskeytyy, kun hissi saapuu. Matkan aikana Goldblum hoitaa puhumisen meidän kaikkien puolesta ja tuijottaa intensiivisesti juuri ennen matkaa värjättyä oranssinpunaista tukkaani.

”You have a VERY red hair. It’s Miss SILK indeed”, hän toteaa melkein itsekseen.

Olen niin hämmentynyt saamastani huomiosta, etten osaa korjata Goldblumia uudestaan. Kun haastattelu myöhemmin alkaa, Goldblum puhuttelee minua edelleen neiti Silkiksi. Koko ajan liki kaksimetrisen, mustatukkaisen miehen huulilla karehtii ovela hymy, joka on saanut minut sittemmin kertomaan juttua kaikille, jotka ovat sitä viitsineet kuunnella.

Johanna Siik

KIRJOITAJA ON SYLVIFI:N PÄÄTOIMITTAJA.

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTIT MUISTELEVAT IKIMUISTOISIA TAPAUKSIA.

JSN:n johtoon. Elina Grundström on aiemmin ollut muun muassa Vihreän Langan ja Ylioppilaslehden päätoimittajana sekä Tampereen yliopiston journalistiikan vierailija-professorina.

Vahvempi kuin koskaan

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI • AAPO HUHTA, KUVA

JSN:n uusi puheenjohtaja Elina Grundström sanoo neuvoston ja journalismin voivan hyvin.

Julkisen sanan neuvoston ensimmäisenä kokopäivätoimisena puheenjohtajana vuoden 2016 alussa aloittava toimittaja-tietokirjailija **Elina Grundström** sanoo esiintyvänsä kautensa aikana julkisuudessa ensisijaisesti JSN-roolissaan.

Tehtävän kokopäiväistämisen taustalla on muun muassa julkisten roolien selkeyttäminen.

”Media-alasta ja sananvapauskysymyksistä kirjoitan toki mielelläni

kolumneja edelleen. Puheenjohtajan omat arvot ja JSN:n näkemykset menisivät helposti sekaisin, jos esiintyisin myös muussa roolissa. Välttämättä koskaan ei ole ollut sellaista hetkeä, jolloin JSN:n puheenjohtajan työ olisi yhtä tärkeä kuin nyt. En halua vaarantaa tehtävää sekoittamalla henkilökohtaisia mielipiteitäni neuvoston kantoihin.”

GRUNDSTRÖM LISTAA sananvapauksen ja median toimintaan kohdistuviksi uhkiksi leikkaukset ja talouspaineet, tahallisen, systemaattisen disinformaation levittämisen sekä sisältömarkkinoinnin

ja journalismin sekoittumisen.

”Alan yhteisenä sääntelyelimenä JSN pystyy pitämään tällaisessa tilanteessa yllä journalismin ja muun viestinnän rajaa. Neuvosto on **Risto Uimosen** kauden jäljiltä vahvempi kuin koskaan. Se on esimerkiksi avoimempi: Olen ensimmäinen aidolla, avoimella haulla valittu puheenjohtaja. Neuvostoon kannellaan enemmän kuin ennen. Se kielii JSN:n vahvasta ja arvostetusta asemasta.”

Journalismin tilasta Grundström ei ole huolissaan.

”Klikkausjournalismi on vähentynyt viime vuosina. Leikkausten

keskelläkin journalismi on kehittynyt parempaan suuntaan. Data-journalismia, tutkivaa journalismia ja pitkää narratiivista muotoa on opittu tekemään laadukkaasti.”

GRUNDSTRÖM KRITISOI viime helmikuussa *Journalistissa* tiukasti Uimosen lausuntoa muun muassa länsimaisen ja islamilaisen demokratikäsityksen yhteensovittamattomuudesta.

”Mutta hän on tehnyt muuten hyvää työtä neuvoston puheenjohtajana. Olen varma, että minuakin tullaan kritisoimaan. Sanavapauden asiallahan tässä ollaan.” ●

Tositarinoita

Journalismissa kerrotaan tarinoita. Tämä ei lie kenellekään uusi tai yllättävä ajatus.

Journalistiset tekstit perustuvat faktoihin, mutta vasta tarina antaa faktoille syy-seuraussuhteet ja kronologian, jotka tekevät faktoista merkityksellisiä.

Oletamme yleensä, että journalistin tarinat syntyvät faktojen pohjalta ja niiden ehdoilla. Tarina on kerronnallinen apuväline, joka syntyy, kun tärkeät faktat liitetään toisiinsa. Aina tilanne ei kuitenkaan ole tämä. On olemassa tarinoita, jotka elävät mielissämme voimakaina. Tällaiset tarinat ikään kuin odottavat faktoja, jotka sopivat niihin riittävän hyvin oikeuttamaan tarinan kertomisen.

JANNE ZAREFF janne.zareff@yle.fi KIRJOITAJA ON YLEISRADION TOIMITTAJA.

”Syntyykö tarina todella faktoista, vai valitaanko valmiiseen tarinaan sopivat faktat?”

Eduskunnan puhemieseltä **Maria Lohelalta** (ps.) pyydettiin erään toimittajatapaamisen lopuksi näkemystä pukeutumisesta eduskunnassa. Puhemies vastasi vältellen, haluttomana ottamaan aiheeseen kantaa. Asiasta tarkemmin kysyttäessä hän suostui kertomaan oman näkemyksensä eduskuntaan sopivasta pukeutumisesta. Itsekin hän kuvaili pukeutumismakuaan konservatiiviseksi.

Tämä näkemys nostettiin useissa medioissa tapaamisen ainoaksi anniksi. Otsikot olivat suuria ja tuohtuneita. Eduskunnan pukeutumisesta tehtiin vitsejä, kansanedustaja **Teuvo Hakkaraiselta** (ps.) pyydettiin kommenttia. Kommentaarissa ihmeteltiin, miten ihmeessä puhemies käyttää aikaansa pukeutumisesta puhumiseen ja vaatii vielä naisille körttiasuja.

Fakta oli, että puhemies, asiasta

erikseen kysyttäessä, suostui kertomaan oman näkemyksensä sopivasta pukeutumisesta. On kuitenkin varsin ilmeistä, ettei tämä fakta itsessään ollut niin tärkeä, että sen ympärille olisi voitu rakentaa sellainen mediajulkisuus kuin nyt nähtiin. Kyse olikin siitä, että meillä oli valmiita tarinoita, joiden kertominen voitiin oikeuttaa suhteellisen merkityksellöllä faktalla.

Tarina siitä, miten korkeaan asemaan nostettu perussuomalainen osoittautuu epäpäteväksi tehtäväänsään elää vahvana. Niin elää myös tarina siitä, miten korkeaan asemaan nostettu nuori nainen osoittautuu epäpäteväksi. Kun nämä tarinat voidaan kertoa samasta ihmisestä, riittää se nostamaan myrskyn mediassa. Näitä tarinoita kerrottaessa, kuten kaikkia muitakin tarinoita kerrottaessa, jokaisen olisi kuitenkin hyvä pysähtyä hetkeksi pohtimaan, syntyykö tarina todella faktoista, vai valitaanko valmiiseen tarinaan sopivat faktat.

Yt-kierre turruttaa sanomalaisia

MANU MARTTINEN, TEKSTI

Paniikki vaihtui apatiaan Helsingin Sanomissa.

Pääluottamusmies **Ilja Ojala** huokaisee syvään. Sanoma Media Finlandin aikakauslehtiüksikössä *ET-lehden* toimittajana työskentelevä Ojala on taas käynyt läpi kuuden viikon yt-neuvottelurumban – kolmannet yt:t neljän vuoden sisällä.

”Onhan tämä tällaista totuttelua palata taas arkeen”, Ojala sanoo.

Ensimmäiset neuvottelut vuonna 2012 olivat valtava shokki, joka järkytti talon työntekijät hetkeksi lähes työkyvyttömiksi – sekä irtisnotut että töihin jääneet. Sen jälkeen neuvottelut ovat seuranneet toisiaan samalla kaavalla lähes vuosittain. Tällä kertaa meno oli aivan toisenlaista.

”Kukaan ei enää järkyttynyt tai mitään sellaista. Kaikki ovat lähin-

nä turtuneita tai surullisia, Ojala sanoo.

HELSINGIN SANOMIEN TOIMITTAJA, pääluottamusmies **Jussi Ahlroth** kertoo, että yt-neuvotteluiden lopputulos oli pelättyä parempi. Hän muistuttaa, että kovempi isku olivat vuoden 2013 yt-neuvottelut. Ne synnyttivät paniikin, joka järkytti pahasti hesarilaisten turvallisuudentunnetta.

”Nyt reaktio oli huomattavasti laimeampi: lannistunut ja apaattinen. Täälläkin on hyväksytty se, että emme ole lasitalossa turvassa media-alan mylleryksiltä.”

Yt-neuvotteluiden päättymisen jälkeen *HS* kertoi perustavansa kolme uutta osastoa: uutisdeskin, datadeskin ja HSTV:n. Muutoksen tavoitteena on selkiyttää toiminta- ja johtamismalleja erityisesti digitaalisissa kanavissa.

ILTA-SANOMISSA KUVANKÄSITTELIJÄNÄ työskentelevälle pääluottamusmies **Ari Simbergille** neuvottelut olivat lajissaan ensimmäiset. Simberg sanoo, että neuvottelut sujivat pääosin hyvin.

”Löysimme vaihtoehtoja irtisanomisille. Irtisanotuille oli tarjolla muutosturva, joka sisältää tukipaketin ja mahdollisuuden osallistua työllistymistä tukevaan valmennukseen”, Simberg sanoo.

Sanoman irtisanomiset ovat osa elokuussa aloitettua säästökuuria, jolla tavoitellaan noin 50 miljoonan euron säästöjä vuosittain. Henkilöstövähennykset tuovat noin 20–25 miljoonan euron säästöt. Loput säästöt on tarkoitus hakea lehtien jakelusta, painotoiminnasta ja tehostamalla sisällöntuotantoa, markkinointia sekä myyntiä. Konsernin tukitoimintoja kevennetään vastaamaan paremmin liiketoiminnan tarpeita. ●

SANOMAN YT-NEUVOTTELUT

● Työt päättyivät Sanoma-konsernissa noin 240 työntekijältä, joista journalistista työtä tekevien osuus oli noin 50.

● Sanoma Median Lifestyle liiketoimintayksiköstä vähennettiin noin 27, Helsingin Sanomista 15 ja Ilta-Sanomista noin 20 työntekijää.

● Myös Nelonen Media ja Sanoma Kids -yksiköstä vähennettiin väkeä.

ILKKA
POHJALAINEN

Ilkka ja Pohjalainen hakevat kesäksi 2016

TOIMITTAJIA, KUVAAJIA ja SIVUNVALMISTAJIA

päätoimituksiin ja aluetoimituksiin

Toimittaja: odotamme, että olet työstäsi kiinnostunut, ahkera työntekijä, jota ei tarvitse houkutella jutun kimppuun. Huomaat uutisen ja sinulta tulee juttuideoita luonnostaan.

Kuvaaja: odotamme, että olet innostunut ja luova työntekijä, joka etsii ja löytää juttukeikoilla parhaat hetket ja kuvakulmat kuviin. Hallitset kameran käytön ja kuvankäsittelyn sujuvasti.

Sivunvalmistaja: odotamme, että olet osaava ja huolellinen työntekijä, jolla on silmää visuaalisuuden päälle ja kiinnostusta myös hoitaa sanomalehtitaiton rutiineja. Sinun tulee hallita InDesignin käyttö.

Kerro hakemuksessasi, mihin toimitukseen haet ensisijaisesti töihin. Ilkassa ja Pohjalaisessa on tarjolla kesätöitä uutistoimituksessa, alue-, verkko-, urheilu- ja kuvatoimituksessa.

Lehtien päätoimitukset ovat Seinäjoella ja Vaasassa, aluetoimitukset Alajärvellä, Alavudella, Kauhajoella ja Kauhavalla.

Lähetä lyhyt, vapaamuotoinen hakemuksesi ja 3-5 julkaistua juttu- tai kuvanäytettä **1.12.2015 mennessä** sähköpostiosoitteeseen teemu.lampinen@ilkka.fi tai teemu.lampinen@pohjalainen.fi. Voit myös lähettää hakemuksesi postitse osoitteeseen Ilkka / Teemu Lampinen, Koulukatu 10, 60100 Seinäjoki. Emme palauta hakemuksia.

Ilmoitamme valituille hyväksymisestä 30.12.2015 mennessä, minkä jälkeen teemme sitovat työsopimukset. Lisätietoja kesätyöpaikoista antavat Ilkan ja Pohjalaisen toimituspäälliköt Teemu Lampinen 050 500 4802 ja Pia Hunnako 050 330 7043.

I-Mediat Oy kuuluu Ilkka-Yhtymä-konserniin, jonka emoyhtiönä toimii pörssinoteerattu Ilkka-Yhtymä Oy. I-Mediat Oy kustantaa maakuntalehtiä Ilkka ja Pohjalainen, kahta kaupunkilehteä Ikkunaa ja Eparia sekä viittä eri paikallislehteä. Konserniin kuuluu myös tuotantoyhtiö I-print Oy.

Ilkka ja Pohjalainen ovat molemmat omien maakuntiensä monikanavaisia ykkösmedioita. Ilkan päivittäinen lukijamäärä on 110 000 (KMT 2014) ja levikki 47 021 (LT 2014). Pohjalaisen päivittäinen lukijamäärä on 60 000 (KMT 2013) ja levikki 21 161 (LT 2014).

**”Ehkä en koskaan päädy vaki-
duuniin, mutta voi myös olla,
etten koskaan saa yt-kenkää.**

Yt-neuvotteluiden sivustakatsoja

Yt-neuvottelut. Eihän niistä kukaan tykkää.

Tässä ei ole mitään henkilökohtaista, firman puolelta sanotaan, mutta kyllä se tietenkin aika hemmetin henkilökohtaiselta potkut saavasta henkilöstä tuntuu. Nykyään pomot kai sentään älyvät olla sanomatta irtisanomiskuoren ojentamisen yhteydessä, että tähän voi hei olla sinulle mahdollisuuskin.

Katselin juuri sivusta Sano-
man yt-menettelyt ja niiden irtisanomiset. Ensin moni tosi hyvä työntekijä pelkäsi työnsä puolesta viikkokausien ajan. Sitten moni sai lähteä. Näiden viikkojen ajan minä, ttt-työntekijä, tulin töihin, naputin uutisia *Hesarin* verkkosivulle ja seurasin huolestuneena työtovereiden synkkenevää tunnelmaa.

Muutama vuosi aiemmin olin lähes samassa tilanteessa Otavamediassa. Kahdeksan miljoonan euron voitto kuulosti minusta suurelta, mutta omistajista pieneltä, ja yt-rumba pantiin käyntiin. Osastoja pantiin yhteen ja porukkaa pihalle. Istuin mukana yt-infoissa, mutta silti *Seuran* määräaikaisena työntekijänä seurasin tavallaan ulkopuolisena vierestä, kun työkaverit purkivat vitutustaan ja pelkojaan käytävillä.

Sekä Sanomalla että Otavamedialla yritin asettua työtovereiden asemaan. Joillakin oli asuntolaina, toisilla pieniä lapsia, joillakin molemmat. Minulla ei, mutta silti tein par-

haani eläytyäkseni heidän asemaansa.

Ja sitten on vielä se ammatti-identiteetti. Moni pelkää, että jos ei ole enää jonkun tietyn julkaisun toimittaja, ei ole oikein kukaan. Että on vain joku Teppo Työtön, joka nyt haravoi päivisin asuntovelkaisen omakotitalonsa pihaa. Pelkää, vaikka moni työssä ollessaan nimenomaan haaveilee oravanpyörästä lähtemisestä.

Vaikka mikäs minä olen sano-
maan. En tiedä, minkälaista on pelätä menettävänsä vakitu-
sen työnsä.

Olen 37-vuotias, eikä minulla koskaan ole ollut vakituista, kokopäivätoimista työtä. On ollut vain määräaikaista tai osa-aikaista duuneja. Lisäksi on kaikenlaista free-silppua.

En ole kokenut vakityön ihannutta enkä yt-neuvotteluiden kamaluutta, mutta epävarmuudesta minulla on paljon kokemusta: entä jos ttt-vuoroja ei enää tarjotakaan? Entä jos avustamani lehdet eivät enää ostakaan juttujani? Entä jos määräaikaista osa-aikaisuuttani ei enää jatketa?

Pohdin näitä kysymyksiä usein, mutta en enää ahdistuneena, kuten vielä pari vuotta sitten. Olen oppinut syleilemään silpusta muodostuvaa todellisuutta. Ehkä en koskaan päädy vakiduuniin, mutta voi myös olla, etten koskaan saa yt-kenkää.

Jukka Vuorio

KIRJOITTAJA ON HELSINKILÄINEN
TOIMITTAJA JA KISSANOMISTAJA.

JOURNALISTI

**Löydät meidät myös somesta.
Seuraa ja käy tykkäämässä!
journalisti.fi**

Aina heikoman puolella

Toimittaja **Pekka Holopainen** kuoli 79-vuotiaana 23. syyskuuta. Hän oli syntynyt 2. joulukuuta 1935 Jalasjärvellä.

Holopaisesta tuli tunnettu televisiokasvo jo kuusikymmentäluvulla, jolloin hän työskenteli Tesvisiossa ja TV1:n Ajankohtaistoimituksessa, jonka päällikkö hän oli vuosina 1964–1969. Ennen televisiota hän toimi muun muassa USA:n tiedotustoimiston ja *Apu*-lehden toimittajana.

Vuonna 1970 Pekka siirtyi Tampereelle TV2:n suunnittelupäälliköksi. Hän ei jäänyt papereita pyörittämään vaan kiersi toimituksissa innostamassa toimittajia etsimään totuutta ja antamassa palautetta näkemistään ohjelmista. Hän oli idealinko ja verbaaliakrobaatti, mutta halusi myös itse tehdä ohjelmia. Mieleen on jäänyt muun muassa television ohjelmatarjontaa

kriittisesti käsitellyt *Monitori*.

TV1:ssä hän aloitti vuonna 1979 **Leo Lehdistön** kanssa aamuohjelmat. *Kukko kiekuu* ilmestyi ruutuun lauantaiaamuisin. Sama parivaljakko loi *Itse asiassa kuultuna* -ohjelmat, joissa ruutuun tuotiin merkittäviä persoonia eri aloilta. 1989 Holopainen siirtyi freelanceriksi.

Pekka Holopainen oli journalistina aina heikoman puolella.

**Hannu Vilpponen,
Seppoheikki Salonen,
Arne Wessberg ja
Antero Kekkonen**

KIRJOITTAJAT OVAT PEKKA HOLOPAISEN
TYÖTOVEREITA JA YSTÄVIÄ.

Journalist och författare

Yle-journalisten och författaren **Lena Linderborg**, född 1958 i Åbo, avled lördagen den 10 oktober 57 år gammal efter ett kortvarigt men aggressivt sjukdomsförlopp. Hon arbetade som nyhetsreporter på *TV-nytt* under de sista 15 åren. Före det jobbade hon på radionyheterna likaså i 15 år.

Lena Linderborg älskade teater, film och litteratur. Kulturtintresset ledde till att hennes barndomsdröm om att bli författare gick i uppfyllelse vid 50 års ålder. Då kom hon ut med sin första bok *Sex, sprit och kulturfonden – en roadmovie genom Svenskfinland*. Efter det skrev hon också böckerna *Skandal i ankdammen* och *Ensam tant i Ryssland*.

För oss var Lena en varm, klok och lojal vän och kollega som också kunde se det komiska i de mest allvarstygda stunder. Hon såg alltid något

gott i varje människa, var oerhört uppmuntrande och väldigt nyfiken på omvärlden. Lena var avväpnande mot både hög och låg, vilket tydligt kom fram i hennes reportage. Hon hade en oerhörd social talang och kunde sammanföra folk med de mest olika bakgrunder. Lena hade en sällsynt stor och mångskiftande vänkrets och hon spred en god stämning runt sig.

**Antonia Berg, Annica Forss,
Greta Lång-Tennberg,
Ann-Charlotte Åkerholm**

SKRIBENTERNA ÄR LENA LINDERBORGS
NÄRA VÄNNER OCH KOLLEGER.

TOIMITTAJEN KEHITYSAKATEMIA 2016

Ulkoministeriö järjestää vuonna 2016 seitsemännen kerran Kehitysakatemian, joka on kehityskysymysten perehdyttämishjelma suomalaisille toimittajille.

Kehitysakatemian tavoitteena on syventää osallistujien tietoja globaaleista kehityskysymyksistä sekä perehdyttää heidät Suomen kehityspolitiikan ja kehitysyhteistyön kokonaisuuteen.

Ohjelmaan valitaan noin 15 toimittajaa, jotka työskentelevät eri medioille. Valinnan tekee ulkoministeriön viestintäosasto.

Ohjelma koostuu kolmesta seminaaripäivästä Helsingissä ja noin viikon pituisesta kenttämatkasta Tansaniaan. Seminaaripäivät ovat 19.2., 9.3. ja 6.4. ja kenttämätka toteutetaan maaliskuussa viikolla 11. Aikatauluihin saattaa tulla vielä muutoksia.

Kurssille valittavilta edellytetään osallistumista ohjelmaan kokonaisuutena. Ohjelman kielinä ovat suomi ja englanti.

Hakulomake ja ohjeet löytyvät ministeriön verkkosivuilta <http://formin.finland.fi/kehityspolitiikka>. Hakemus täytetään sähköisesti torstaihin 26. marraskuuta 2015 mennessä.

Lisätietoja antaa tiedottaja Outi Einola-Head, p. 040 5194153. etunimi.sukunimi@formin.fi.

Taustaa ja uutisia Suomen kehityspolitiikasta ja globaaleista kehityskysymyksistä: formin.finland.fi ja kehityislehti.fi

UTVECKLINGSAKADEMIN FÖR JOURNALISTER 2016

Utrikesministeriet arrangerar Utvecklingsakademin för sjunde gången 2016. Utvecklingsakademin är ett introduktionsprogram i utvecklingsfrågor för finländska journalister.

Syftet med programmet är att deltagarna får fördjupa sina kunskaper i globala utvecklingsfrågor och bli bekanta med Finlands utvecklingspolitik och utvecklingssamarbete som helhet.

Till programmet antas omkring femton journalister som arbetar för olika medier. Utrikesministeriets informationsavdelning väljer ut deltagarna.

Programmet består av tre seminariedagar i Helsingfors och av en ungefär en veckas fältresa till Tanzania. Seminariedagarna är den 19 februari, den 9 mars och den 6 april och resan går av stapeln i mars i vecka 11. Det kan ske förändringar i tidtabellen.

Ett villkor för deltagandet är att man är närvarande under programets alla delar. Programmet är på finska och engelska.

Ansökningsblankett och anvisningar finns på ministeriets webbplats på adressen <http://formin.finland.fi>.

Fyll i ansökan elektroniskt senast torsdagen den 26 november 2015. Närmare information ger informatör Outi Einola-Head, tfn 040 519 4153, fornamn.efternamn@formin.fi.

De senaste nyheterna och bakgrundsfakta om den finländska utvecklingspolitiken och globala utvecklingsfrågor: formin.finland.fi/svenska och kehityislehti.fi

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET

LIIAN ISO PALKKA TOI POTKUT

7 päivää -lehestä vuonna 2013 irtisanottu toimittaja on haastanut entisen työnantajansa oikeuteen. Haastehakemus on jätetty Helsingin käräjäoikeuteen syyskuun alussa.

Haastehakemuksen mukaan toimittaja vaatii Aller Media Oy:ltä työsuhteensa perusteettomasta purkamisesta noin 140 000 euron korvauksia. Summa vastaa toimittajan 18 kuukauden palkkaa. Hänen kuukausipalkkansa oli noin 7 900 euroa.

Toimittaja katsoo, että työnantaja on pyrkinyt irtisanomaan hänet nimenomaan liian ison palkan takia. Haastehakemuksen mukaan toimittajalle oli muistutettu ”liian korkeasta palkasta”. Hänelle tarjottiin keväällä 2014 työtä huomattavasti pienemmällä palkalla. Työntekijä on oikeutettu kieltäytymään ottamasta vastaan työtä selvästi huonommilla ehdoilla.

Manu Marttinen

Lapin Lehtikustannus Oy kustantaa ja julkaisee Inarin ja Utsjoen paikallislehti Inarilaista, Sodankylässä ilmestyvää Sompio-lehteä ja matkailulehti Saariselän Sanomia. Yhtiöllä on toimipisteet Ivalossa ja Sodankylässä. Uudistamme organisaatiotamme ja etsimme nyt joukkoomme Ivalon toimipisteeseen paikallislehti Inarilaista.

TAITAVAA TOIMITTAJAA

vakituiseen työsuhteeseen 1.1.2016 lähtien. Toimittajan tehtäviin kuuluvat normaali uutistyö, toimitussihteerin tehtävät ja lehden taittaminen paikallislehti Inarilaista. Hallitset Adobe InDesign-taitto-ohjelman ja Photoshopin. Eduksi luetaan kokemus sanomalehtityöstä ja ymmärrys visuaalisen suunnittelun merkityksestä lukijalle.

Tehtävässä menestyminen edellyttää sujuvaa kirjoitustaitoa, yhteistyökykyä, ajokorttia, valokuvaustaitoa, yrittäjämäistä asennetta ja uutisvainua. Sinulla on myös valmiuksia digitaalissa ympäristössä toimimiseen.

Paikka täytetään välittömästi sopivan hakijan löydyttyä tai sopimuksen mukaan. Palkkauksessa noudatetaan alan työehtosopimusta. Kyseessä on työehtosopimuksen mukainen kokoaikatyö. Työsuhteen alussa on 4 kk koeaika.

Lisätietoja tehtävästä antavat toimitusjohtaja Jari Haavisto p. 050 5599 813 tai Inarilaisen päätoimittaja Jaakko Peltomaa p. 020 710 9052.

Lähetä vapaamuotoinen hakemus ja CV referensseineen osoitteella: jari.haavisto@sompio.fi, jaakko.peltomaa@inarilainen.fi ja juha.vesterinen@sompio.fi. Hakemuksen tulee olla perillä viimeistään 30.11.2015.

inarilainen

Paisuteltiinko Jumbon ongelmia?

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI

Paikallislehdet ja MTV kertoivat kauppakeskus Jumbossa häiriöistä turvapaikanhakijoista. Oliko häiriöitä vai ei?

Keskisuomalainen-konsernin paikallislehdet *Helsingin Uutiset* ja *Vantaan Sanomat* sekä MTV uutisoivat lokakuun puolivälissä turvapaikanhakijoiden vantaalaisessa kauppakeskus Jumbossa aiheuttamista ongelmista.

Helsingin Uutisten mukaan ”työntekijät eivät uskalla enää lähteä iltavuorosta kotiin, kun Jumbon ympärillä parveilee turvapaikanhakijoita eli miehiä”. Lehti perustaa 14. lokakuuta päivätyn uutisensa *Vantaan Sanomien* päivää aikaisempaan juttuun *Vantaan turvapaikka-illassa puhuttivat miehet ja turvallisuus*.

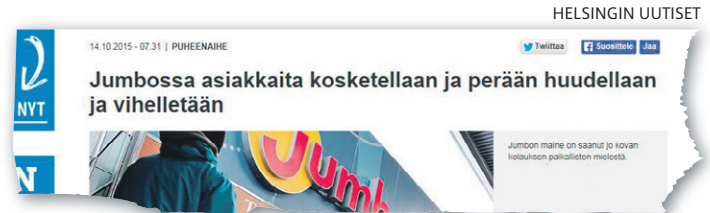
Vantaan Sanomien alkuperäisjuttu käsittelee kaupunkilaisten tuntemia pelkoja laajemmin. Siinä surraan paikallisen asukkaan suulla Jumbon olevan ”kohta kuin Itäkeskus”. Jutussa sanotaan turvapaikanhakijoiden lähennelleen naisia ja lapsia sopimattomasti.

Jutussa ei mainita, että Jumbon työntekijät eivät uskaltaisi lähteä töistään.

JOURNALISTIN TAVOITTAMA Jumbon kauppakeskusjohtaja **Olli Lehtoaro** kertoo osan kantaväestöstä olleen peloissaan turvapaikanhakijoita kohdatessaan.

JSN:LTÄ VAPAUTTAVA
HELSINGIN SANOMIEN
VIRO-ÄÄNESTYKSELLE

Helsingin Sanomat sai Julkisen sanan neuvostolta vapauttavan päätöksen *Kuukausiliitteen* jutusta, jossa lehti pyysi lukijoitaan ehdottamaan virolaisille ”nasevaa pilkkanimeä”. Neuvoston enemmistö katsoi, että lehti ei

Pelon ilmapiiri. Helsingin Uutiset kirjoitti 14. lokakuuta kauppakeskus Jumbon asiakkaiden ja työntekijöiden ahdingosta.

”Kulttuurierot pelottavat aluksi. Turvapaikanhakijoihin tai ulkomaalaisiin ihmisryhmään ei kuitenkaan ole liittynyt erityisiä ongelmia”, Lehtoaro sanoo.

Ylikomisario **Maarit Pikkarainen** Itä-Uudenmaan poliisista sanoo, että osa turvapaikanhakijoista on esimerkiksi istunut totuttua lähempänä kantasuomalaisia asiakkaita, tai tuijottanut näitä merkitsevästi.

”Mitään vakavampaa ongelmaa ei kuitenkaan ole ollut”, Pikkarainen jatkaa.

Lausunnot ovat samansuuntaisia kuin *Vantaan Sanomien*kin haastatteleman komisario **Jorma Ojalan**.

Lehtien vastaava päätoimittaja A-P Pietilä, julkaisevatko lehtenne väärää tietoa?

”Onpahan melkoinen kysymys. En aio vastata kysymyksiin, jota sisältävät ennako-oletuksena vastauksensa. Tietenkään emme julkaise tarkistamatonta tietoa.”

Jutuista ei ainakaan käy ilmi, että tietojanne olisi tarkistettu.

”Se on toinen asia. Kaikki tarkistaminen ei aina käy ilmi teks-

tistä.”

Helsingin Uutisten jutulla on jo kymmenen tuhatta facebook-jakoa. Julkaisetteko tarkoituksella asenteellisia juttuja kalastaaksenne lukijoita?

”Höpö höpö. Emme.”

MYÖS MTV raportoi 14. lokakuuta verkkosivuillaan Jumbon ongelmatilanteista. Juttu pohjautuu suoraan *Vantaan Sanomien* ja *Helsingin Uutisten* artikkeleihin.

Toimituspäällikkö Karri Lehtiö, miten olette tarkastaneet jutunne faktoja? Oletteko varmoja, että ette levitä vähintään liioiteltuja väitteitä?

”Juttu perustuu kahteen eri lähteeseen. Lisäksi viranomaisen on vahvistanut toiselle lähteistä, että jutussa mainittua käyttäytymistä on esiintynyt.”

Ovatko tarkoittamasi kaksi lähdettä Helsingin Uutiset ja Vantaan Sanomat?

”Kyllä.”

HELSINGIN UUTISTEN, VANTAAN SANOMIEN JA MTV:N UUTISISTA KIRJOITTI ENSIMMÄISENÄ SEURA.FI:N JUSSI KORHONEN.

äänestyksen ironisen luonteen vuoksi rikkonut *Journalistin ohjeita*. Neuvoston mukaan jutun nopea poistaminen verkosta ja päätoimittaja **Kaius Niemen** anteeksipyyntö lievensivät pilkkanimiäänestyksen vaikutusta.

Vähemmistön mielestä *Helsingin Sanomat* nimenomaisesti pyysi lukijoilta pilkkanimiä virolaisista ja myös listasi nimet pilkkanimi-

minä.

Langettava päätös rapsahti muun muassa Radio Suomen popille, jonka aamuohjelmassa arvosteltiin Suomen jääkiekko-maajoukkueen käyntiä Auschwitzin keskistysleirillä. Ohjelmassa vähäteltiin keskistysleirille joutuneiden juutalaisten kärsimyksiä ja naureskeltiin niille.

Manu Haapalainen

Tasapuolinen on oltava. "Vaikka luottamus mies on työntekijän asialla, toisinaan – harmi kyllä – myös työnantaja voi olla oikeassa ristiriitatilanteessa", sanoo Kalevan pääluottamus mies Hanna Kuonanoja.

Ikuista opettelua

JANNE SALOMAA, TEKSTI • HELI SAARELA, KUVA

Hanna Kuonanoja on ollut neljä vuotta Kalevan toimituksen pääluottamus mies. Tehtävä vaatii edelleen jatkuvaa opettelua.

”Ensiksi nauroin, seuraavaksi kieltäydin ja lopulta lupasin kuitenkin miettiä asiaa”, kertoo toimittaja **Hanna Kuonanoja** siitä, miten hän suhtautui, kun kollegat pyysivät häntä ehdolle Kalevan pääluottamusmieheksi neljä vuotta siihen.

”Ajattelin, että jos useampi ihminen uskoi minun sopivan tehtävään, kai minun täytyy uskoa itseeni sen verran.”

Vuodenvaihteessa Kuonanoja aloittaa kolmannen kaksivuotiskautensa pääluottamusmiehenä. *Kalevassa*, kuten kaikissa muissakin lehdistön ja kustannustoimittajien työpaikoilla, on lokakuussa valittu pääluottamusmiehet.

Kun Kuonanoja aloitti tehtävässään tammikuussa 2012, hän tavasi alkajaisiksi työehtosopimuksen kahdesti. Pian hän kuitenkin huomasi, että sopimustai lakitekstistä löytyy työpaikan käytännön tilanteissa harvoin yksiselitteinen vastaus. Apua Kuonanoja on saanut edeltäjältään ja Journalistiliiton toimituksesta.

”Vaadittua opettelun määrää kuvaa hyvin se, että vaikka olen neljättä vuotta luottamusmiehenä, vain pari kertaa vuoden aikana minulta on kysytty sellaista, johon olen valmiiksi tiennyt vastauksen.”

Kuonanoja työskentelee *Kalevan* lukemistotoimittajana, tällä hetkellä Lännen Median yhteistoimituksessa. Luottamustehtävän yhdistäminen päätyöhön on onnistunut hänestä hyvin.

”Vuorotyötä tekevällä uutistoimittajalla se voi olla hankalampaa.”

Kalevan toimituksessa on käytetty neljän vuoden aikana kolme yt-neuvottelut. Niissä on menettänyt työnsä yhteensä parikymmentä journalistia, osa eläkeratkaisujen kautta. Vaikka neuvottelut ovat olleet raskaita ja usein turhauttavia, Kuonanoja on kokenut myös onnistumisen tunteita.

”Vaikka ei pystyisi muuttamaan suurta kuviota, voi ottaa asioista selvää ja tiedottaa huolellisesti. Mikään ei ole niin ahdistavaa kuin taustalla pyörivä prosessi, joka saattaa pahimmillaan uhata omaa työpaikkaa mutta josta ei saa riittävästi tietoa ja jota ei siksi pysty kunnolla ymmärtämään.”

Luottamusmiehen tärkeimpänä ominaisuutena Kuonanoja pitää työntekijän mielenlaatua. ”Kukaan ei hyödy luottamusmiehestä, joka ottaa asiat henkilökohdasta, provosoituu, hiiltäytyy ja repii hiuksia päästään.” ●

SULOPUISTO VOITTI TOSITARINAN

Schildts & Söderströmsin *Tositarina*-asiaproosakilpailun on voittanut toimittaja **Olli Sulopuisto** kirjaidealla, joka on etsiä ala-asteen luokkatoverit ja kertoa heidän tarinansa. Mikä vetää ”atk-toimittajana” tunnettua miestä tarinankerrontaan?

”Monella kollegalla on teknologiausta, mutta itse olen opiskellut journalistiikkaa ja ollut myös yleistoimittaja. Idealistoissani on aina ’alan aiheita’ ja muita aiheita, nopeita ja aikaansa odottavia aiheita. Luokkakaveri-idea on yli kymmenvuotias.”

Aineiston kerääminen ja ison tekstin kirjoittaminen vaatii aikaa, jota elantonsa tuotteliana freelancerina muutoin hankkiva Sulopuisto toivoo järjestävän apurahoilla. Haastattelupyynnöön jo vastanneet luokkakaverit ovat olleet kiinnostuneita mutta jännittäneet, miten tarinoita käytetään.

”Onneksi keskusteluihin on aikaa. Ja sen käsittelemiseen, että täytyyhän sitä vastalahjaksi itsekin avautua.”

Nina Erho

DOCVENTURES PALKITTIIN

Toimittaja-tuottaja **Riku Rantala** ja ohjaaja **Tuomas Milonoff** ovat voittaneet *Suomen Kuvalehden* 10 000 euron journalistipalkinnon.

Palkintoperusteita olivat televisiodokumentin uudistaminen lajityypinä ja uusien yleisöjen löytäminen vakavia asioita käsitteleville dokumenttielokuville. Erityisenä ansiona palkintolautakunta piti *Docventuresin* ympärille syntyneitä yhteisöjä, kertoo *Suomen Kuvalehti*.

Nina Erho

Yhdistykset

FREELANCEREIDEN JUHLASEMINAARI

Kymmenvuotias Suomen freelancejournalistit järjestää 9. joulukuuta Lume-keskuksen Sampo-salissa Helsingissä juhlaseminaarin FREE10. Se on ilmainen liiton freelancereille, muille maksullinen.

Seminaarissa pohditaan vapaiden journalistien tulevaisuutta, keinoja markkinoida omaa osaamista ja uusia keinoja työllistystä.

Seminaarissa vierailee **Paleface**.

LISÄTIETOJA: UUSI.FREET.FI

RTTL:N APURAHAT HAUSSA

RTTL:n kouluturahaston apurahat ovat jäsenten haettavissa.

Vuonna 2015 on jaettavana 3 kpl 1500 euron ja 12 kpl 800 euron apurahaa.

Lisätiedot ja hakemuslomake: www.rttl.fi

Kiinnostaako työpaikka kulttuurin ja luonnon Kuhmossa?

SLP Kustannus Oy etsii ammattitaitoisia ja uudistuskypyjä

PÄÄTOIMITTAJAA

kaksi kertaa viikossa ilmestyvään Kuhmolaiseen.

Olet kokenut ja toimitustaan sujuvasti johtava journalisti, jolle paikallislehden työrytmi on tuttua. Osaat valokuvata ja taittaa sanomalehteä. Haluat sitoutua Kuhmoon. Sinulla on ajokortti. Olet energinen, sosiaalinen ja uutta ideoiva tiimipelaaja, joka saa joukkueensa syttymään.

Jos tunnistit itsesi äskeisestä, tarjoamme sinulle monipuolisen, vastuullisen ja palkitsevan työtehtävän nuorena ja kasvavassa sanomalehtikonsernissa Kainuussa. Päätoimittajana olet SLP Kustannus Oy:n sanomalehtiliiketoiminnan avainpelaaja, jonka tehtävänä on luotsata paikallista ja maakunnallista mediaa uusille urille yhdessä muiden päätoimittajien kanssa.

Hakemus palkkatoimivomuksineen **29.11.2015 mennessä** osoitteella toimitusjohtaja Tenna Talvi-Pietarila, SLP Kustannus Oy, Kauppakatu 11, 87100 KAJAANI tai sähköpostilla: tenna.talvi-pietarila@suomalainenlehtipaino.fi

Lisätietoja tehtävästä antavat päätoimittajat
Markus Pirttijoki p. 040 584 7770 ja Martti Huusko 044 332 5330

SLP Kustannus Oy on kainuulainen perheyriyys, joka kustantaa Kainuun Sanomia, Koti-Kajaania, Kuhmolaista, Sotkamo-lehteä, Ylä-Kainuuta ja Koti-Lappia. Yhtiö kuuluu Suomalainen Lehtipaino Oy -konserniin, jolla on lehtipaino ja varhaisjakeluyhtiö Kajaanissa. Lisäksi konserni on mukana useissa paikallis- ja kaupunkilehdissä Pohjois-Suomessa. Konsernissa työskentelee noin 150 henkilöä.

Kuhmolainen

Etsi Xpertti
ETSITKÖ JUTTUUSI
TUTKIJA-ASiantuntijaa?
palveluksessasi www.etsixpertti.fi

YLIOPISTOT,
TUTKIMUSLAITOKSET JA

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarekatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistförbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

*Suomen Journalistiliitto on
ammattijärjestö, jonka tehtävä on
valvoa journalistien ja journalismin
etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintä-
alan ammattilaisista, kuten toimittajista,
kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja
kustannustoimittajista.*

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISAIKATAULU

14/2015 aineisto 18.11.
ilmestyy 26.11.

ILMOITUSMYynti:
ilmoitukset.journalisti@journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi ilmoittajille

**VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.**
ILMOITUKSET
3,00 €/PMM

Koko porukan puolesta

Inari Fernández meni pitämään hätämajoituksen lapsille muskaria. Kun perheet muuttivat eteenpäin, hän päätti auttaa turvapaikanhakijoita isommassa mittakaavassa.

NINA ERHO, TEKSTI • KATJA PESONEN, KUVA

Kun Inari Fernández kertoo ensimmäisestä kerrastaan vapaaehtoistyössä turvapaikanhakijoiden parissa, hänen silmänsä kyyneltyvät.

"Vastaanotto oli jotain ihan uskomatonta. Lapset juoksivat saman tien halaamaan ja koskemaan. He olivat niin onnellisia, että joku tuli heidän luokseen, eikä se rajoittunut vain lapsiin, vaan aikuisetkin olivat ihan, että mitä me tehdään ja mihin me mennään!"

Fernández oli saapunut helsinkiläisen Lauttasaaren kirkon hätämajoitukseen pitämään lapsille muskaria. Kun koko porukka innostui, suunnitelmat muuttuivat lennosta.

"Otimme pari palloa mukaan ja lähdimme ulos. Seurasi mahtava kaksituntinen: pelattiin peiliä, mölkkyä, polttopalloa ja limboa, vaikka meillä ei ollut mitään yhteistä kieltä."

Fernández sanoo aina olleensa järjestöihmisiä ja työskennelleensä mielellään lasten parissa. Halu tehdä jotain nimenomaan turvapaikanhakijoiden hyväksi heräsi kuolleen lapsen kuvista netissä.

YHTEISISTÄ TEKEMISISTÄ kirkolla muodostui nopeasti osa koko Fernándezin nelihenkilisen perheen arkea. Kun hätämajoitus purettiin ja asukkaat sijoitettiin eteenpäin, uusista ystäväistä oli haikaa erota, mutta yhteydenpito jatkuu Facebookissa ja säännöllisissä tapaamisissa.

Turvapaikanhakijoiden tilanteen ja todellisuuden läheltä nähnyt Fernández halusi jatkaa heidän hyvinvointiinsa vaikuttamista isommassa mittakaavassa.

"Ihan ensimmäiseksi aloin jakaa Facebo-

kissa myönteisiä juttuja vastapainoksi niille, joissa käytiin tarkoitushakuisesti kysymässä, eikö puuro olekin pahaa."

"Saan aivan järjettömästi voimaa, kun näen, että avullani on merkitystä."

Seuraavaksi hän päätti selvittää, miten maahantulijat pääsisivät mahdollisimman nopeasti tutustumaan työelämään ja päätyi mukaan Startup Refugees -ohjelmaan, joka edistää Suomesta turvapaikan saavien työllistymistä ja integroitumista yhteiskuntaan. Hänen uusi ideansa on perustaa kotouttava vastaanottokoti, jossa talousaskareet, suomen kielen ja kulttuurin opiskelu sekä työharjoittelu kuuluisivat heti tulijoiden arkeen.

IHMETTELYYN SIITÄ, miten perheellisen ja päivätöitä tekevän aika ja energia riittää kaiken tähän, Fernández vastaa, että tässä vaiheessa harrastaminen tapahtuu iltaisin lasten mentyä nukkumaan. Torstaisin perhekalenterista on omistettu asialle varhaisempiakin tunteja.

Tällä hetkellä Fernández ei pyöritä missään keskuksessa säännöllistä toimintaa, koska haluaa saada isot projektit etenevänsä. Kuormittavaksi hän ei ole vapaaehtoistyötä tuntenut missään vaiheessa.

"Tähän on niin palo, ja se tulee niin sydäimestä. Saan aivan järjettömästi voimaa, kun näen, että avullani on merkitystä." ●

VAPPAALLA

INARI FERNÁNDEZ

- 34-vuotias YleX:n tapahtumatuottaja.
- Tuonut harrastustaan työhön esimerkiksi YleX:n #eirasismille-kampanjan muodossa.
- Työskennellyt myös Cosmopolitanissa, Miss Mixissä ja freelance-toimittajana.
- Opiskellut Tampereen yliopistossa tiedotusoppia ja saksan kieltä.
- On kokenut läheltä espanjalaisen miehensä kotoutumisen Suomeen.
- On kirjoittanut Lapsiperheen matkakäsikirjan (WSOY, 2012) ja pitää Lapsiperheen matkat -blogia sisarensa Inna-Pirjetta Lahden kanssa.

◀ **Vielä yhdessä.** Noin sata turvapaikanhakijaa asui syys-lokakuussa Lauttasaa-ren kirkolla. Inari Fernández (edessä lasten keskellä) meni Mannerheimin Lastensuojeluliiton kautta järjestämään heille viikoittaista toimintaa mutta palasi heti seuraavana päivänä kuulutuaan, ettei muuta päiväohjelmaa juuri ollut.

Journalistien ylivalvoja

JSN:n puheenjohtaja **Risto Uimonen** kommentoi blogissaan freelancetoimittaja **Jari Hanskan** yhteentörmäystä valtiovarainministeriön ulko-oven kanssa.

Uimonen toivoi, että ”journalisteiksi esitetyt ja sellaisina tunnetut toimittajat noudattaisivat vapaaehtoisesti *Journalistin ohjeita* myös tehdessään muita julkisia töitä kuin juttuja tiedotusvälineille”.

Myös viestintäväen etiikkaelimen Viestinnän eettisen neuvottelukunnan puheenjohtaja **Elisa Juholin** toivoi ohjeiden noudattamista omassa kirjoituksessaan, jonka pontimina oli se että ”viime päivinä julkisuudessa on keskusteltu toimittajien ja organisaatioiden välisistä suhteista ja niihin liittyvistä eettisistä kysymyksistä”.

Olen kirjoittajien kanssa samaa mieltä, että sääntöjä pitää noudattaa. Ihmettelen silti kovasti, miten toivomus juuri *Journalistin ohjeiden* noudattamisesta liittyy tapaukseen.

Kirjoittajathan vihjaavat, että nimenomaan toimittaja olisi toiminut jotenkin epäeettisesti. Ei siis esimerkiksi valtiovarainministeriön johtoryhmä, joka päätti ottaa *Journalistin ohjeiden* tulkin oomiin käsiinsä.

Manu Marttinen

Nous sommes Sebastian Tynkkynen

Anteeksi vaikeaselkoinen otsikointi. Tätä tarkoitan.

Perussuomalaisten varapuheenjohtaja **Sebastian Tynkkynen** sai lokakuun loppupuolella isän kädestä ensin **Soinilta** ja sitten roppakaukalla säälinsekaista myötätuntoa sosiaaliselta ja siltä oikealta medialta. Perussuomalaisiinkin lähes tulkoon liian ksenofobinen kansallismielinen puristi nousi pariksi päiväksi paitsi lupsakka-Timon kasvavan vainoharhan symboliksi, myös sananvapauden airueksi.

Susanna Kuparinen sanoi *Journalistin* edellisessä numerossa politiikan journalismin liian usein raportoivan politiikkaa ikään kuin pelinä, epäpoliittisesti ja neutraaliutta tavoitellen. Kriittisen journalismin tekeminen voi tietenkin olla esimerkiksi rahoituksensa supistumis-

ta aiheellisesti pelkäävässä Ylessä hankalaa. Passiivis-aggressiiviseen uhkailumentaliteettiin sortui muun muassa eduskunnan talousvaliokunnan puheenjohtaja **Kaj Turunen** (ps.), joka twiittasi Tynkkysgatea käsitelleen *A-Talkin* jälkeen, että ”Ylen hyökkäys PS:ää vastaan tulee Ylelle vielä vastaan”.

Silti Yle on viime viikkoina skarpannut, niin *A-Studio* kuin esimerkiksi *Kioskikin*. Nyt vain fokus sinänsä ihan kiinnostavista menettelytapa-asioista vielä jämäkämmin politiikan asiasisältöön.

Manu Haapalainen

Asiaa eikä sirkushuveja

Perussuomalaisten kansanedustajat valittelivat *Helsingin Sanomissa* 31. lokakuuta, ettei puolueen aikaansaannoksia hallituksessa ole saatu välitettyä kentälle tarpeeksi hyvin.

Tietysti kyse saattaa olla siitä, ettei aikaansaannoksia juuri ole – ja monen ei-perussuomalaisen mielestä hyvä niin. Toisaalta etenkin ulko- ja turvallisuuspolitiikka ovat asioita, joissa linjausten ja tekemisten jääminen epäselväksi voi haitata vielä enemmän kuin linjaukset, josta moni olisi toista mieltä.

Ehkä meidän journalistien pitäisikin viimein suostua auttamaan persuja keskittämään oma ja yleisön huomio asiaan? Rasismiin ja fasismiin pitää edelleen tarttua, mutta jos pääosa muista sutkauksista, möläytyksistä, nokittelusta, haukkumisista, häipymisistä, uhkailuista ja populistisista monologeista jätettäisiin enemmän omaan arvoonsa, voi olla, että raportoitavaksi alkaisi pianikin löytyä enemmän asiakommentteja sirkushuvien sijaan.

Nina Erho

Yleisönosasto

Jari Pelttonen

NO NYT TULI TELKKARISTA
SELLAISTA JOURNALISMIA, ETÄ
MOTATTIIN IHAN
TÄYSLAIDALLINEN.
VARMALLA ON SUOMEN MAASSA
150 JOUKKO UUSIA KASVISSYÖJIÄ,
JA EIKÖHÄN NIISTÄ ELÄIMISTÄ
MUUTEN PIDETTÄIS PAREMPAA HUOLTA,
JOS VAIKKA SYÖTÄISKIN LIHAA,
MUTTA VÄHÄN VÄHEMMÄN JA VÄHÄN
HARVEMMIN. HATUNNOSTO
ROHKEUDESTA MEIKÄLÄISELTÄ
JA TIETTY ELÄIMILTÄKIN.

